

๘ คำถาม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้คำตอบ (ร่าง) แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕)

สืบเนื่องจากพระราชบัญญัติพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๙ กำหนดให้คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.) จัดทำแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติขึ้น เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางประสานความร่วมมือในการบริหารงานยุติธรรมระหว่างหน่วยงานของรัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานยุติธรรม ให้เป็นไปอย่างสอดคล้องและมีการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะทำให้การอำนวยความยุติธรรม มีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของสังคมได้อย่างแท้จริง กระทรวงยุติธรรม โดยสำนักงานกิจการยุติธรรม ในฐานะฝ่ายเลขานุการ กพยช. ได้จัดทำแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติมาแล้วสองฉบับ ได้แก่ แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๒ – ๒๕๕๕) และแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๖๑) และปัจจุบันได้มีการจัดทำ (ร่าง) แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕) เสร็จเรียบร้อยแล้ว โดยคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.) ได้มีมติเห็นชอบ (ร่าง) แผนแม่บทฯ เมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๑ และจัดส่ง (ร่าง) แผนแม่บทฯ ให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) โดยคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติให้ความเห็นประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ซึ่งเป็นไปตามแนวทางการนำเสนอแผนระดับที่ ๓ เพื่อนำเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี (มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐)

นอกจากนี้ สำนักงานกิจการยุติธรรม ได้จัดทำบทสรุปรายละเอียดร่างแผนแม่บทฯ ตามหลักเกณฑ์การวิเคราะห์แผนระดับ ๓ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้กำหนดไว้ เพื่อใช้เป็นแนวทางการวิเคราะห์และให้ความเห็นประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ถึงความจำเป็นและความเหมาะสมของการเสนอแผนระดับ ๓ เข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี และได้กำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาออกเป็น ๘ ประเด็น ประกอบด้วย

๑. ภาพรวมการพัฒนาที่ผ่านมา
๒. ความจำเป็นของแผน
๓. ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และแผนพัฒนาฯ
๔. ความเชื่อมโยงและจัดลำดับความสำคัญของแผน
๕. วิเคราะห์ทางเลือก
๖. กลไกขับเคลื่อนแผนและการกำหนดแรงจูงใจในการพัฒนาอย่างเหมาะสม
๗. การบริหารความเสี่ยงและปัจจัยแห่งความสำเร็จ
๘. การติดตามประเมินผล

๑. ภาพรวมการพัฒนาที่ผ่านมา

- **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐** มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศด้านการกระบวนการยุติธรรม จำนวน ๙ มาตรา ประกอบด้วย มาตรา ๕๓ มาตรา ๖๕ มาตรา ๖๘ มาตรา ๗๖ มาตรา ๗๗ มาตรา ๒๕๗ มาตรา ๒๕๘ มาตรา ๒๕๙ มาตรา ๒๖๐

สรุปเนื้อหา คู่มือให้มีการปฏิบัติและบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด การบริหารงานกระบวนการยุติธรรมทุกด้านมีประสิทธิภาพ เป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ ประชาชนเข้าถึง สะดวก รวดเร็ว ค่าใช้จ่ายไม่สูง ช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ผู้ยากไร้หรือด้อยโอกาสให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรม มีกฎหมายเท่าที่จำเป็นและประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกกรอบระยะเวลา กำหนดระยะเวลาการดำเนินงานทุกขั้นตอน ปรับปรุงกระบวนการสอบสวนคดีอาญา

- **นโยบายการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล**

สรุปเนื้อหา

นโยบายข้อ ๓ การลดความเหลื่อมล้ำของสังคม การสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการของรัฐ

นโยบายข้อ ๑๐ ส่งเสริมการบริหารราชการแผ่นดินที่มีธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบในภาครัฐ (ยกระดับสมรรถนะของหน่วยงานรัฐให้มีประสิทธิภาพ เสริมระบบคุณธรรม ใช้มาตรการทางกฎหมาย ปกป้องค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม)

นโยบายข้อ ๑๑ ปรับปรุงกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม (นำเทคโนโลยีทันสมัยและความรู้นิติวิทยาศาสตร์มาใช้ ปรับปรุงระบบการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายและค่าใช้จ่ายแก่ประชาชน

- **นโยบายประเทศไทย ๔.๐ (Thailand ๔.๐)**

สรุปเนื้อหา นโยบายดังกล่าวเป็นโอกาสที่เอื้อให้กระบวนการยุติธรรม ปฏิรูปการทำงานใหม่ตามโมเดล Government ๔.๐ ทั้งการบูรณาการเชื่อมโยงข้อมูลและการดำเนินงานร่วมกัน (Government Integration) การนำเทคโนโลยีและอุปกรณ์ดิจิทัลมาสนับสนุนการปฏิบัติงาน (Smart Operations) และการยกระดับงานบริการภาครัฐให้ตรงกับความต้องการของประชาชน (Citizen-Centric Services)

- **ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๘๐**

สรุปเนื้อหา การรักษาความสงบภายในประเทศ พัฒนาและเสริมสร้างคนในทุกภาคส่วนให้มีความเข้มแข็ง มีความพร้อมและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ปกป้องค่านิยมและวัฒนธรรมที่พึงประสงค์ ภาครัฐยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง การบริการภาครัฐมีมาตรฐาน เชื่อมโยงการให้บริการ บริหารงานแบบบูรณาการ ทันสมัย ยืดหยุ่นเหมาะสมกับบริบทการพัฒนาประเทศ บุคลากรภาครัฐเป็นคนดีและเก่ง ยึดถือคุณธรรม มีกฎหมายเท่าที่จำเป็น สอดคล้องกับบริบท บังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการยุติธรรมเคารพสิทธิมนุษยชน ส่งเสริมระบบยุติธรรมทางอาญา พัฒนามาตรการอื่นแทนโทษทางอาญา

- **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒**

สรุปเนื้อหา ปรับค่านิยมคนไทยให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย จิตสาธารณะ กระจายการให้บริการภาครัฐ ปรับปรุงกลไกการปฏิบัติงานของภาครัฐให้มีการบูรณาการ เพิ่มประสิทธิภาพและยกระดับการให้บริการสาธารณะ ค้ำครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนอย่างเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำ นำเครื่องมือการวิเคราะห์ผลกระทบของการออกกฎหมาย (Regulatory Impact Assessment: RIA) มาใช้ ส่งเสริมกระบวนการยุติธรรมทางเลือกและการช่วยเหลือประชาชนให้เข้าถึงความเป็นธรรม พัฒนาระบบการบังคับใช้

กฎหมายให้มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก รวดเร็ว และไม่เสียค่าใช้จ่ายสูงเกินสมควร

● **แผนปฏิรูปประเทศ** ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม ประกอบด้วย ด้านการเมือง ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ด้านกฎหมาย ด้านกระบวนการยุติธรรม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ

สรุปเนื้อหา การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน กลไกการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งโดยสันติวิธี การบริการภาครัฐ สะดวก รวดเร็วและตอบโจทย์ชีวิตของประชาชน ระบบข้อมูลภาครัฐมีมาตรฐานทันสมัย และเชื่อมโยงกัน ยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่ล้าสมัย มีกลไกให้ประชาชนเข้าถึงกฎหมายและเข้าใจกฎหมาย กำหนดระยะเวลาดำเนินงานในทุกขั้นตอน พัฒนากลไกช่วยเหลือ เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม พัฒนาระบบการสอบสวน ปฏิรูปกระบวนการนิติวิทยาศาสตร์ พัฒนาวัฒนธรรมองค์กรเพื่ออำนวยความสะดวกยุติธรรมให้แก่ประชาชน สร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง

๒. ความจำเป็นของแผน

พระราชบัญญัติพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๙ มาตรา ๑๘ ได้กำหนดให้คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายเป็นประธานกรรมการ จัดทำแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติขึ้น เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางประสานความร่วมมือในการบริหารงานยุติธรรมระหว่างหน่วยงานของรัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานยุติธรรม ให้เป็นไปอย่างสอดคล้องและมีการพัฒนา อย่างเป็นระบบ

หมายเหตุ : เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้คือ โดยที่งานด้านกระบวนการยุติธรรมนั้น มีความจำเป็นต่อการสร้างความสงบเรียบร้อยให้เกิดขึ้นแก่สังคม ทั้งในด้านการป้องกันและแก้ไข ปัญหาอาชญากรรม การคุ้มครองความปลอดภัยของประชาชน การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพให้กับ ประชาชนการ บังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายและให้เกิดความสะดวกแก่ประชาชน แต่เนื่องจากในปัจจุบันองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานยุติธรรมมีอยู่หลายองค์กร ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบตามกฎหมายในแต่ละด้านแยกจากกัน จึงมีปัญหาในการบริหารงานด้านกระบวนการยุติธรรมที่ยังไม่มีความเชื่อมโยง เพื่อแก้ไขปัญหาให้ครบถ้วนทุก ด้านไปพร้อมกัน ฉะนั้นเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการ ประสานการบริหารงานยุติธรรมของชาติให้เป็นไปโดย สอดคล้องกัน และมีการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะทำให้การอำนวยความสะดวกยุติธรรมมีประสิทธิภาพและ ตอบสนองต่อความต้องการของสังคม สมควรส่งเสริมให้องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานยุติธรรมซึ่งมีความ เชี่ยวชาญในการใช้กฎหมายด้านต่าง ๆ ได้ร่วมกันวางแผนการบริหารงานยุติธรรมและแก้ไขปัญหาอุปสรรคใน กระบวนการยุติธรรม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการยุติธรรมให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศได้ ต่อไป จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๘ เพื่อประโยชน์ให้มีการวางแผนและดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานยุติธรรม ของประเทศให้เป็นไปโดยสอดคล้องกัน และมีประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมแก่ประชาชน ตลอดจน การใช้ทรัพยากรให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด ให้คณะกรรมการจัดทำแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ขึ้นเป็นแนวทางสำหรับความร่วมมือในการบริหารงานยุติธรรมระหว่างหน่วยงานของรัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานยุติธรรม

แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ให้เป็นแผนระยะสี่ปี โดยแสดงทิศทางของการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรม ซึ่งมีสาระสำคัญในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) การประสานแนวทางการบริหารงานยุติธรรมของหน่วยงานของรัฐ และองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานยุติธรรมแต่ละแห่งเพื่อให้เกิดบูรณาการในภาพรวมที่สอดคล้องกับสภาพสังคมและการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ

(๒) มาตรการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการบริหารงานยุติธรรมของประเทศ

(๓) แนวทางการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมเพื่อประโยชน์ในการนำมาใช้แก้ไขปัญหาด้านต่าง ๆ ของประเทศ

(๔) แนวทางการปฏิบัติงานให้เกิดความร่วมมือในการบริหารงานยุติธรรม เพื่อให้มีประสิทธิภาพและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน

(๕) ความร่วมมือด้านเทคโนโลยีสารสนเทศกระบวนการยุติธรรมเพื่อประโยชน์ในการใช้ทรัพยากรร่วมกันที่มีประสิทธิภาพในการบริหารงานยุติธรรม

(๖) การดำเนินการอื่นใดเพื่อประโยชน์ในการบริหารงานยุติธรรม

● ปัญหาอุปสรรคการพัฒนาในปัจจุบัน

สภาพปัญหาและข้อจำกัดในการขับเคลื่อนแผนฯ

- การดำเนินงานในช่วงต้นแผนมีหลายโครงการที่ไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณเพราะไม่สอดคล้องกับสถานการณ์หรือความต้องการของสังคมในปีที่ดำเนินการ ทั้งนี้ เนื่องจากโครงการที่กำหนดในแผนเป็นโครงการที่ถูกเลือกสรรจากขั้นตอนการจัดทำแผนแม่บทฯ ในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๕๗ จึงไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ดังนั้น ในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๐ หน่วยงานกระบวนการยุติธรรมจึงได้มีการปรับแผนงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์และความต้องการของสังคมในขณะนั้นให้มากยิ่งขึ้น และผลักดันโครงการต่างๆ ที่ไม่ได้รับงบประมาณในช่วงต้นแผนแม่บทฯ ให้อยู่ภายใต้แผนบูรณาการฯ ซึ่งช่วยให้การขับเคลื่อนมีความคล่องตัวมากขึ้น

- ผู้ปฏิบัติงานในส่วนภูมิภาค ระดับจังหวัด หรือแม้กระทั่งหน่วยงานส่วนอื่นๆ ของหน่วยงานในส่วนกลางหลายหน่วยงาน ยังไม่ทราบถึงสาระของแผนแม่บทฯ โดยทราบเฉพาะแผนยุทธศาสตร์ภายในหน่วยงานตนเองเท่านั้น ดังนั้น ความสำเร็จของการดำเนินงานตามแผนแม่บทฯ ฉบับที่ ๒ ที่เกิดขึ้นจึงเป็นผลจากการดำเนินงานตามภารกิจหลักของแต่ละหน่วยงาน ต่อมาในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ หน่วยงานกระบวนการยุติธรรมส่วนมากรับรู้รับทราบเนื้อหาสาระสำคัญของแผนแม่บทฯ เพิ่มมากขึ้น รวมถึงตระหนักถึงความสำคัญของแผนบูรณาการฯ จึงทำให้เกิดการขับเคลื่อนการดำเนินการตามแผนแม่บทฯ ให้สำเร็จบรรลุตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

- โดยสรุป การขับเคลื่อนแผนแม่บทฯ ในระยะแรกจะไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากหลายหน่วยงานยังคงให้ความสำคัญกับแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการของหน่วยงานตนเองโดยไม่ได้ตระหนักถึงสาระสำคัญของแผนแม่บทฯ และบางหน่วยงานยังไม่รับทราบถึงการมีและความสำคัญของแผนแม่บทฯ ซึ่งสำนักงานกิจการยุติธรรมในฐานะฝ่ายเลขานุการฯ จะให้ความสำคัญในการประชาสัมพันธ์ ชี้แจงและสร้างความเข้าใจเรื่องแผนแม่บทฯ แก่หน่วยงานต่างๆ มากยิ่งขึ้น ประกอบกับในช่วงเวลาดังกล่าวรัฐบาลมีการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และรัฐธรรมนูญฉบับลงประชามติ เพื่อเป็นกรอบแนวทางการดำเนินงาน

ของแต่ละหน่วยงาน ส่งผลให้แผนแม่บทฯ ถูกลดความสำคัญลงตามลำดับของแผน อย่างไรก็ตาม ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบในการจัดทำงบประมาณในลักษณะบูรณาการเชิงยุทธศาสตร์ แผนงานการปฏิรูปกฎหมายและพัฒนาระบบการยุติธรรมขึ้นเป็นปีแรก ส่งผลให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมให้ความสนใจและตระหนักถึงความสำคัญของกลไกแผนบูรณาการฯ ที่เป็นช่องทางหนึ่งในการสนับสนุนงบประมาณเพื่อขับเคลื่อนนโยบายเชิงยุทธศาสตร์และการดำเนินการตามแผนแม่บทฯ ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายได้อย่างเป็นรูปธรรม มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

- การกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงานตามแผนแม่บทฯ และตัวชี้วัดระดับยุทธศาสตร์ ไม่ได้กำหนดเป้าหมายและหน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการ

(ที่มา: สารสำคัญจาก “โครงการประสาน ติดตาม และประเมินผลตามแผนบูรณาการด้านการปฏิรูปและพัฒนาระบบการยุติธรรม และแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๖๑” โดยสำนักนโยบายและประสานแผนกระบวนการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม ร่วมกับ ศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ : มิถุนายน ๒๕๖๐)

สภาพปัญหาและข้อจำกัดจากสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบการยุติธรรม

จากการประเมินสถานการณ์และสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบการยุติธรรม พบว่าปัญหาและข้อจำกัดที่สำคัญ อาทิเช่น

- ปัญหาความรู้ความเข้าใจเรื่องกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม จิตสำนึกและค่านิยมของประชาชนและสังคมไทย และความคาดหวังของประชาชน

- ค่าใช้จ่ายในการรับบริการและต้นทุนในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมสูง การอำนวยความสะดวกยุติธรรมมีมูลค่าต่ำ ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ความไม่เสมอภาคจากการกำหนดและบังคับโทษปรับ

- กฎหมายล้าสมัยและกระบวนการตรากฎหมายมีความล่าช้า ขาดการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ขาดการเตรียมความพร้อมให้กับผู้นำไปปฏิบัติ ขาดการวิเคราะห์ผลกระทบอย่างรอบด้าน มุ่งควบคุมมากกว่าส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาในระยะยาว การบังคับใช้กฎหมายยังขาดประสิทธิภาพ ผู้ถูกบังคับใช้กฎหมายบางส่วนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและขั้นตอนกระบวนการยุติธรรมอย่างเพียงพอ

- กฎหมายที่มีโทษทางอาญาเป็นจำนวนมากทำให้มีคดีเข้าสู่ระบบยุติธรรมทางอาญาเป็นจำนวนมากตามไปด้วย การใช้กลไกทางอาญาจัดการกับการฝ่าฝืนกฎหมายยังก่อให้เกิดการลิดรอนสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้โดยง่าย ทั้งยังเป็นช่องทางให้เจ้าหน้าที่จะใช้กฎหมายเหล่านั้น เป็นเครื่องมือกระทำการทุจริต ประพฤติมิชอบหรือแสวงหาประโยชน์จากประชาชนที่ขาดความรู้ความเข้าใจในกฎหมายหรือคนยากคนจน กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับระบบงานสอบสวนมีช่องว่างต่อการตรวจสอบถ่วงดุลที่เหมาะสมระหว่างพนักงานอัยการและพนักงานสอบสวน

- จำนวนผู้กระทำความผิดอาญาที่ไม่ถูกควบคุมตัวมีเพิ่มมากขึ้น จำนวนผู้ต้องขังล้นคุก ระบบงานคุมประพฤติมีข้อจำกัดเรื่องบุคลากรและทรัพยากรที่ไม่เพียงพอ การกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังพ้นโทษ มีอัตราแนวโน้มว่าจะสูงขึ้น

- การทุจริตประพจน์มิชอบอันเป็นที่มาของการไม่มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการของภาครัฐ และเป็นเหตุให้ขาดความเชื่อถือจากนานาชาติ การกำหนดนโยบาย แนวทางหรือกิจกรรมต่างๆ เพื่อการบริหารงานยุติธรรมส่วนใหญ่ ไม่ได้ตั้งอยู่บนพื้นฐานขององค์ความรู้และหลักฐานเชิงประจักษ์ (Knowledge-based and evidence-based justice system) บุคลากรไม่เพียงพอ บุคลากรบางส่วน ขาดความรู้ ความเชี่ยวชาญ ทักษะ จิตสำนึกและค่านิยมที่ดีในการปฏิบัติงาน บุคลากรงานสอบสวนขาดความรู้ ความเชี่ยวชาญ ด้านนิติวิทยาศาสตร์ ปัญหาการบริหารงานระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม และหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมยังไม่มีระบบการจัดเก็บข้อมูลที่ถูกต้อง ทันสมัย เป็นต้น

ทั้งนี้ปัญหาและข้อจำกัดดังกล่าว ปรากฏรายละเอียดในหัวข้อการประเมินเงื่อนไขและสภาพแวดล้อมของการพัฒนาต่อไป

- การประเมินเงื่อนไขและสภาพแวดล้อมของการพัฒนา

สถานการณ์และแนวโน้มภายนอก

ปัจจัยด้านการเมืองและกฎหมาย(Political/Legal Factors)

๑) กฎหมายและนโยบายที่กำหนดให้มีการปฏิรูปและสนับสนุนให้มีการพัฒนากฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ประกอบด้วย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ นโยบายการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล นโยบายประเทศไทย ๔.๐ (Thailand ๔.๐)

๒) การบริหารจัดการภาครัฐมีประสิทธิภาพต่ำและระบบการให้บริการประชาชนยังไม่ได้มาตรฐานสากล และกระบวนการจัดสรรงบประมาณของประเทศขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผลเท่าที่ควร

ที่มาและข้อมูล : แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒, ร่างยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (๒๕๖๐-๒๕๗๙)

๓) การทุจริตและประพจน์มิชอบขยายไปในวงกว้างในภาครัฐ

ที่มาและข้อมูล : ประเทศไทยได้คะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perception Index: CPI) จากผลการประเมินขององค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ เพียงร้อยละ ๓๘

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (Economic Factors)

๑) อันดับความสามารถในการแข่งขันโดยรวมมีแนวโน้มปรับตัวดีขึ้น จึงเป็นโอกาสที่ส่งผลให้ต้องเน้นการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมเพื่อยกระดับการแข่งขันของประเทศให้สูงขึ้น

ที่มาและข้อมูล :

- ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ในปี ๒๕๖๐ World Economic Forum (WEF) ได้จัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยเป็นอันดับที่ ๓๒ จาก ๑๔๐ ประเทศ ซึ่งสูงจากลำดับ ๓๔ จากการจัดอันดับครั้งก่อน (ข้อมูลจากรายงานของ IMD World Competitiveness Center)

- ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย โดย International Institute for Management Development (IMD) มีแนวโน้มปรับตัวดีขึ้นจากอันดับที่ ๒๘ ในปี ๒๕๕๙ มาเป็นอันดับที่ ๒๗ ในปี ๒๕๖๐ จาก ๖๑ ประเทศ
- ผลการสำรวจประเทศที่มีความสะดวกในการเข้าไปประกอบธุรกิจ (Ease of Doing Business) ของธนาคารโลกได้จัดให้ไทยอยู่ในอันดับที่ ๒๖ จาก ๑๙๐ ประเทศทั่วโลกที่มีความสะดวกในการประกอบธุรกิจสำหรับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จากเดิมที่อยู่ในลำดับที่ ๔๘
- ประเทศไทยจัดเป็น ๑ ใน ๑๐ ประเทศที่มีการปรับปรุงเพื่อให้เกิดความสะดวกในการประกอบธุรกิจมากที่สุดในปีที่ผ่านมา (ข้อมูลจากรายงานของธนาคารโลก)

๒) สถานะทางเศรษฐกิจที่ผ่านมามีประสิทธิผลสำเร็จส่งผลให้รายได้ต่อหัวของประชากรไทยสูงขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก็ได้สร้างความแตกต่างและความเหลื่อมล้ำในเรื่องสถานะทางเศรษฐกิจของคนในสังคม ซึ่งกระบวนการยุติธรรมสามารถบรรเทาผลร้ายจากอิทธิพลทางเศรษฐกิจและสร้างความเป็นธรรม

ที่มาและข้อมูล : ในปี ๒๕๕๘ ประชากรกลุ่มที่รวยที่สุด ๑๐% แรก มีสัดส่วนรายได้สูงถึงร้อยละ ๓๔.๙๘ ของรายได้คนทั้งประเทศ ขณะที่ประชากรกลุ่มที่จนที่สุด ๑๐% แรก กลับมีสัดส่วนรายได้เพียงร้อยละ ๑.๕๘ ของรายได้คนทั้งประเทศ (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ,แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๑)

๓) การบริหารจัดการเศรษฐกิจมหภาคยังมีข้อจำกัดที่สำคัญหลายประการ เช่น ขาดการประสานกับนโยบายการพัฒนาภาคเศรษฐกิจ รวมทั้งการประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการขับเคลื่อนโครงการการพัฒนาที่สำคัญ

ที่มาและข้อมูล : แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒

ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม (Social cultural Factors)

๑) ประเทศไทยยังมีความเหลื่อมล้ำหลายด้าน เช่น ด้านรายได้ การถือครองทรัพย์สิน และการเข้าถึงบริการทางสังคมที่สำคัญ

ที่มาและข้อมูล : ในปี ๒๕๕๘ ประชากรกลุ่มที่รวยที่สุด ๑๐% แรก มีสัดส่วนรายได้สูงถึงร้อยละ ๓๔.๙๘ ของรายได้คนทั้งประเทศ ขณะที่ประชากรกลุ่มที่จนที่สุด ๑๐% แรก กลับมีสัดส่วนรายได้เพียงร้อยละ ๑.๕๘ ของรายได้คนทั้งประเทศ, ด้านการถือครองทรัพย์สิน พบว่า ประเทศไทย มีความเหลื่อมล้ำด้านการถือครองที่ดินที่สูงมาก โดยประชากรกลุ่มที่รวยที่สุด ๑๐% แรก ถือครองที่ดินที่มีเอกสารสิทธิประเภทโฉนดที่ดินสูงถึง ร้อยละ ๖๑.๔๘ ของการถือครองที่ดินของคนไทย ขณะที่ประชากรกลุ่มที่จนที่สุด ๑๐% แรก กลับมีการถือครองที่ดินเพียงร้อยละ ๐.๐๗ เท่านั้น

๒) ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจต่อกระบวนการยุติธรรมค่อนข้างน้อย และคนไทยส่วนใหญ่ยังมีปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรม และไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะ

ที่มาและข้อมูล :

- ประชาชนทั่วไปมีความรู้ความเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมในระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ ๒.๙๙ จากคะแนนเต็ม ๕) ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาในแต่ละหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมพบว่า ประชาชนส่วนมากจะรับรู้รับทราบเพียงบทบาทหน้าที่หลักของหน่วยงานกระบวนการยุติธรรม ในส่วน

ของความรู้ความเข้าใจในกระบวนการยุติธรรมทางเลือก ประชาชนทั่วไปมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการยุติธรรมทางเลือกในระดับค่อนข้างไม่มีความรู้ (คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ ๒.๔๕ จากคะแนนเต็ม ๕) : ศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ คณะเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ร่วมกับ สำนักงานกิจการยุติธรรม “โครงการประสานติดตาม และประเมินผลตามแผนบูรณาการด้านการปฏิรูปกฎหมายและพัฒนากระบวนการยุติธรรม และแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๖๑ ดำเนินการสำรวจปี ๒๕๕๙

- จากการประเมินดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย พบว่า สังคมไทยในภาพรวมมีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันอยู่ในระดับปานกลางแต่ต้องค้ำประกอบด้านสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลอยู่ในระดับที่ต้องเร่งแก้ไขซึ่งนับเป็นความจำเป็นที่ประเทศไทยที่ต้องให้ความสำคัญกับเรื่องธรรมาภิบาลอย่างเร่งด่วน : แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒, ร่างยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙)

๓) สถานการณ์ยาเสพติดของประเทศไทยมีแนวโน้มรุนแรงเพิ่มขึ้น และปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติมีแนวโน้มขยายตัวและควบคุมได้ยาก โดยอาชญากรรมข้ามชาติที่มีผลกระทบต่อประเทศไทยอย่างมีนัยยะสำคัญ

ที่มาและข้อมูล : ในกลุ่มความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ทั้งการผลิต จำหน่ายครอบครอง และเสพ ฯลฯ มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น จากสถิติ พบว่า จำนวนนักโทษเสร็จเด็ดขาดในปี ๒๕๖๐ (๑ ต.ค. ๒๕๖๐) มีจำนวน ๑๘๔,๙๗๑ ราย ในขณะที่ในปี ๒๕๕๖ (๑ ต.ค. ๒๕๕๖) มีจำนวน ๑๔๓,๑๑๓ ราย จะเห็นว่าเพิ่มขึ้นถึง ๔๑,๘๕๘ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๒๙.๒๕ (กรมราชทัณฑ์)

๔) การเป็นสมาชิกประชาคมอาเซียน ส่งผลให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเกิดกระแสนตื่นตัวในการพัฒนาหน่วยงานของตน และมีโอกาสร่วมมือกันระหว่างประเทศสมาชิกในด้านกฎหมาย การทำข้อตกลง การนำกฎ ระเบียบและแนวปฏิบัติของแต่ละประเทศมารองรับการดำเนินงาน

ที่มาและข้อมูล : กรอบความเห็นร่วมปฏิรูปประเทศไทย ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม

๕) อนุสัญญา กติกา และความตกลงระหว่างประเทศ ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีหรือสมาชิกในอนุสัญญาและข้อตกลงกับนานาประเทศ ทั้งในระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศ นำมาซึ่งความร่วมมือซึ่งกันและกันในรูปของการออกกฎหมาย ข้อกำหนดและข้อเสนอแนะต่างๆ (แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘ – ๒๕๖๑)

สถานการณ์และแนวโน้มภายใน

ปัจจัยด้านโครงสร้างและนโยบาย (Structure and Policy)

๑) ความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชน พร้อมสนับสนุนและเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินงานกับหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ในรูปแบบต่างๆ (ที่มา : แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘ – ๒๕๖๑)

๒) เจตจำนงอันแน่วแน่ของผู้นำทางการเมืองที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการยุติธรรม (ที่มา : แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘ – ๒๕๖๑)

๑) หน่วยงานกระบวนการยุติธรรมมีระบบและมีอำนาจชัดเจนตามบทบัญญัติของกฎหมายในการรักษาความสงบเรียบร้อยและอำนาจความยุติธรรมให้แก่ประชาชนและสังคม ผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีนโยบายมุ่งสร้างความทันสมัย โปร่งใส ตรวจสอบได้

๒) การจัดโครงสร้างในรูปแบบระบบราชการแบบดั้งเดิม หน่วยงานในกระบวนยุติธรรมส่วนใหญ่เป็นองค์กรใหญ่ มีหน่วยงานในสังกัดกระจายไปยังส่วนภูมิภาคทั่วประเทศ สายบังคับบัญชายืด ยาว และรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลาง ส่งผลให้การบริหารงานมีขั้นตอนมาก

๓) การกำหนดนโยบาย แนวทางหรือกิจกรรมต่างๆ เพื่อการบริหารงานยุติธรรมส่วน ใหญ่ ไม่ได้ตั้งอยู่บนพื้นฐานขององค์ความรู้และหลักฐานเชิงประจักษ์ (Knowledge-based and evidence-based justice system) (ที่มา : แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘- ๒๕๖๑)

ปัจจัยด้านผลผลิตและการบริการ (Products and Service)

๑) มาตรการไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาททางแพ่ง มีความสำคัญมากขึ้น

ที่มาและข้อมูล : ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ มีคดีเข้าสู่การไกล่เกลี่ยฯ ในศาลชั้นต้น จำนวน ๓๕๕,๒๒๐ คดี และสามารถ ดำเนินการไกล่เกลี่ยสำเร็จได้ จำนวน ๓๐๖,๔๒๖ คดี คิดเป็นร้อยละ ๘๖.๒๖ จึงอาจกล่าวได้ว่า มาตรการไกล่ เกลี่ยและประนอมข้อพิพาททางแพ่งของศาลยุติธรรม (รายงานสถิติคดีศาลยุติธรรมทั่วราชอาณาจักร)

๒) จำนวนผู้กระทำความผิดอาญาที่ไม่ถูกควบคุมตัวมีเพิ่มมากขึ้น มีการใช้อุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (Electronic Monitoring : EM) ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

ที่มาและข้อมูล :

- สถิติในปี ๒๕๕๙ มีจำนวนคดีที่ศาลรอลงโทษ จำนวน ๒๗๙,๖๓๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๓๑ โดยรอ การลงโทษโดยการคุมประพฤติมีจำนวนถึง ๑๓๙,๒๑๐ ราย (รายงานสถิติคดีศาลยุติธรรมทั่วราชอาณาจักร ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๙)

- ปัจจุบันได้มีการแก้ไขกฎหมายขึ้นมารองรับการนำอุปกรณ์ดังกล่าวมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา (สรุปผลการดำเนินงาน คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ)

๓) มีการให้บริการและความช่วยเหลือประชาชนจากกองทุนยุติธรรม แต่การอำนวยความสะดวกยุติธรรมยังคงมีความล่าช้า มีความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

ที่มาและข้อมูล :

- ประชาชนเข้ามาขอรับบริการจากกองทุนยุติธรรมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยพบว่าตั้งแต่มีการจัดตั้งกองทุน ยุติธรรม ปี พ.ศ. ๒๕๔๙ จนถึง ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ มีผู้มาขอรับบริการช่วยเหลือ จำนวน ๒๑,๙๖๕ และหาก พิจารณาเงินงบประมาณในการช่วยเหลือประชาชน ตั้งแต่จัดตั้งกองทุนยุติธรรม ปี พ.ศ. ๒๕๔๙ - ๒๕๕๘ จาก การจ่ายเงินช่วยเหลือทั้งสิ้น ๔๓๘,๙๒๕,๐๐๕.๗๗ บาท)

- การอำนวยความสะดวกยุติธรรมยังคงมีความล่าช้า มีความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม (NIDA Model ปฏิรูปประเทศไทย แนวทางปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม, ๒๕๕๗) ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่เป็น ผู้ยากไร้ ต่างก็ประสบปัญหาในการหาหลักประกันมาประกันตัวเอง เนื่องจากในทางปฏิบัติการปล่อยชั่วคราว มักจะมีการเรียกหลักประกันเสมอ จึงลดโอกาสของคนยากจนที่จะได้รับการประกันตัว จากสถิติผู้ต้อง ราชทัณฑ์ทั่วประเทศ พบว่าปัจจุบันมีผู้ต้องขัง ๓๑๙,๔๗๙ คน ในจำนวนนี้เป็นผู้ต้องขังที่ถูกคุมขังระหว่าง สอบสวน พิจารณา และอุทธรณ์ฎีการวมทั้งสิ้น ๖๒,๐๖๘ คน หรือร้อยละ ๑๙.๔๓ (ข้อมูลกรมราชทัณฑ์ ณ วันที่ ๑ พ.ย. ๒๕๖๐)

๔) การคุ้มครองสิทธิของเหยื่อหรือผู้เสียหายในคดีอาญา ไม่เป็นไปตามหลักสากล ทำให้เหยื่อหรือผู้เสียหายถูกละเลยสิทธิขั้นพื้นฐาน

ที่มาและข้อมูล : สรุปผลการดำเนินงาน คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ)

๕) ระบบการสอบสวนคดีอาญาในประเทศไทย เห็นว่าพนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนโดยอิสระและเด็ดขาด ปราศจากการตรวจสอบจากองค์กรอื่นในกระบวนการยุติธรรม ไม่อาจมีส่วนรับรู้หรือตรวจสอบ การรวบรวมพยานหลักฐานและการปฏิบัติต่อผู้ต้องหาในชั้นสอบสวนได้

ที่มาและข้อมูล : ชุดหนังสือ การสำรวจองค์ความรู้เพื่อการปฏิรูปประเทศไทย โดยคณะทำงานเครือข่ายวิชาการเพื่อการปฏิรูป คณะกรรมการสมัชชาปฏิรูป เรื่อง การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมไทย, ๒๕๕๖)

๖) การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด เป็นปัญหาสำคัญของงานด้านกระบวนการยุติธรรม จำนวนผู้ต้องขังและผู้ถูกคุมประพฤติยังคงมีจำนวนมาก

ที่มาและข้อมูล : จากรายงานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม เรื่อง การพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำความผิดอาญาแทนการควบคุมตัว (Non – custodial Measures) โดยการมีส่วนร่วมขององค์กรสหวิชาชีพและชุมชน

- จำนวนผู้ต้องขังล้นคุก โดยในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ มีจำนวนผู้ต้องขังประมาณ ๓๐๐,๘๖๘ คน ซึ่งเรือนจำมีความจุมาตรฐานที่สามารถรองรับผู้ต้องขังได้เพียง ๑๘๐,๐๐๐ คนเท่านั้น)

- พบปัญหาการไม่มารายงานตัวของผู้กระทำความผิดอาญาที่ถูกปล่อยตามเงื่อนไขคุมประพฤติจำนวนมาก ประมาณ ๓๐,๐๐๐ – ๔๐,๐๐๐ คน จาก ๒๐๐,๐๐๐ คน

๗) มีการกระทำผิดซ้ำ (Recidivism)

ที่มาและข้อมูล : จากสถิติกรมราชทัณฑ์เรื่องการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังพ้นโทษ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ – เดือนกันยายน ๒๕๖๐ พบว่ามีอัตราแนวโน้มว่าจะสูงขึ้น

ปัจจัยด้านบุคลากร (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material Factors)

๑) บุคลากรของแต่ละหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมส่วนใหญ่เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และความเชี่ยวชาญด้านกฎหมาย แต่บุคลากรมีจำนวนไม่เพียงพอ ประกอบกับขาดความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านนิติวิทยาศาสตร์

ที่มาและข้อมูล : สรุปผลการดำเนินงาน คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

๒) การบริหารงบประมาณที่เป็นอิสระ (ที่มา : รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๙๓ และมาตรา ๒๔๘) แต่งบประมาณไม่เพียงพอ และค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีอาญามีต้นทุนสูง

ที่มาและข้อมูล : จากการศึกษาค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีอาญาของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาแห่งประเทศไทย พบว่าในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ กระบวนการยุติธรรมใช้งบประมาณสูงถึง ๑๒๓,๒๕๐ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๕.๗๕ ของงบประมาณรายจ่ายประจำปีของประเทศ (ประมาณ ๒,๑๔๑,๘๖๙ ล้านบาทไม่รวมงบ

กลาง) โดยผู้วิจัยคำนวณต้นทุนของภาครัฐในการดำเนินคดีอาญาว่าสูงกว่าต้นทุนของภาครัฐในการดำเนินคดีแพ่งถึงประมาณ ๒๒ เท่า การใช้มาตรการทางอาญาจึงควรใช้เท่าที่จำเป็น (NIDA Model ปฏิรูปประเทศไทย แนวทางปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม, ๒๕๕๗)

๓) วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงานไม่มีคุณภาพและไม่เพียงพอ

● บทบาทเทคโนโลยี

๑) ประชาชนเข้าถึงข้อมูลและมีเครื่องมือช่วยตัดสินใจมากขึ้น ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงข้อมูลจำนวนมากผ่านทางระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตบนฐานของบริการที่มีการแบ่งปันการใช้ทรัพยากร (Shared Services) (ที่มา : ร่วงยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙)

๒) เทคโนโลยีสารสนเทศก่อให้เกิดความโปร่งใสและความรับผิดชอบต่อสังคม การบันทึกเป็นข้อมูลจำนวนมากทั้งระดับองค์กรและระดับบุคคล สามารถใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์และประมวลผลได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำและยังสามารถใช้ในการตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐได้โดยสะดวกมากยิ่งขึ้น (ที่มา : ร่วงยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙)

๓) ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การกระทำความผิดมีความซับซ้อนมากขึ้น ยกตัวอย่างเทคโนโลยีการจำลองแบบสามมิติ (๓D printing) จะทำให้การลอกเลียนผลิตภัณฑ์ทำได้ง่ายขึ้นและการพิสูจน์ทราบถึงสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาทำได้ยากขึ้น หรือทำให้เกิดอาชญากรรมรูปแบบใหม่จากการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตหรือในอีกหลายๆ ประการของสิ่งที่เรียกว่า “Disruptive Technologies” (ที่มา : โครงการศึกษาและสำรวจสถานะแวดล้อมที่เกี่ยวข้องเพื่อวิเคราะห์แนวโน้มกระบวนการยุติธรรม (Justice Trend) พร้อมจัดทำแนวทางพัฒนาและเตรียมความพร้อมของกระบวนการยุติธรรมไทยในทศวรรษหน้า ,สำนักงานกิจการยุติธรรม ปี ๒๕๕๘)

๓. ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และแผนพัฒนาฯ

● ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และตัวชี้วัดรวมของแผน

(ร่าง)แผนแม่บทฯ ฉบับที่ ๓	ยุทธศาสตร์ชาติ	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ	ตัวชี้วัดผลกระทบร่วม/ ตัวชี้วัดผลลัพธ์ร่วม
วัตถุประสงค์			
๑. เพื่อเสริมสร้างการป้องกันการกระทำผิดโดยสร้างความรู้ความเข้าใจด้านความยุติธรรมและกฎหมาย	ในยุทธศาสตร์ชาติไม่ได้มีการระบุวัตถุประสงค์	ข้อ ๑ เพื่อวางรากฐานให้คนไทยเป็นคนที่สมบูรณ์ มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย ค่านิยมที่ดี จิตสาธารณะ มีความสุข	เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ไม่ได้มีการระบุวัตถุประสงค์
๒. เพื่อปรับปรุงและพัฒนากระบวนการไกล่เกลี่ยเพื่อใช้ยุติความขัดแย้งและให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้เพิ่มขึ้น	ในยุทธศาสตร์ชาติไม่ได้มีการระบุวัตถุประสงค์	ข้อ ๒ เพื่อให้คนไทยมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม ได้รับความเป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากรและบริการทางสังคมที่มีคุณภาพ ผู้ด้อยโอกาสได้รับการพัฒนาศักยภาพ รวมทั้งชุมชนมีความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้	เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ไม่ได้มีการระบุวัตถุประสงค์
๓. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนโดยการพัฒนากฎหมายและระบบบริหารงานยุติธรรม	ในยุทธศาสตร์ชาติไม่ได้มีการระบุวัตถุประสงค์	ข้อ ๕ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินมีประสิทธิภาพ โปร่งใสทันสมัย มีการทำงานเชิงบูรณาการของภาคีการพัฒนา	เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ไม่ได้มีการระบุวัตถุประสงค์

(ร่าง)แผนแม่บทฯ ฉบับที่ ๓	ยุทธศาสตร์ชาติ	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	ตัวชี้วัดผลกระทบร่วม/ตัวชี้วัดผลลัพธ์ร่วม
๔. เพื่อปรับปรุงระบบการฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้ผู้กระทำความผิดกลับเข้าสู่สังคมได้อย่างปกติสุข	ในยุทธศาสตร์ชาติไม่ได้มีการระบุวัตถุประสงค์	ข้อ ๕ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินมีประสิทธิภาพ โปร่งใส ทันสมัย มีการทำงานเชิงบูรณาการของภาคีการพัฒนา	เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ไม่ได้มีการระบุวัตถุประสงค์
๕. เพื่อใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเชื่อมโยงการดำเนินงานยุติธรรมทุกขั้นตอน	ในยุทธศาสตร์ชาติไม่ได้มีการระบุวัตถุประสงค์	ข้อ ๕ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินมีประสิทธิภาพ โปร่งใส ทันสมัย มีการทำงานเชิงบูรณาการของภาคีการพัฒนา	เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ไม่ได้มีการระบุวัตถุประสงค์
เป้าหมายรวม			
เป้าหมายที่ ๑ การบริหารงานยุติธรรมที่มีธรรมาภิบาลและโปร่งใส	ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ๑. สร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ๑. ภาครัฐมีวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม ตอบสนอง ความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส ๒. กระบวนการยุติธรรม เป็นไปเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวมของประเทศ	ข้อ ๒ ความเหลื่อมล้ำทางรายได้และความยากจนลดลง ข้อ ๖ มีระบบบริหารจัดการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ ทันสมัย โปร่งใส ตรวจสอบได้ กระจายอำนาจและมีส่วนร่วมจากประชาชน	เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ๑๖.๓ ส่งเสริมนิติธรรมทั้งในระดับชาติและระหว่างประเทศ และสร้างหลักประกันว่าจะมีการเข้าถึงความยุติธรรมอย่างเท่าเทียมแก่ทุกคน ๑๖.๖ พัฒนาสถาบันที่มีประสิทธิภาพมีความรับผิดชอบ และโปร่งใส ในทุกระดับ ๑๖.๑๐ สร้างหลักประกันว่าสาธารณชนสามารถเข้าถึงข้อมูล และมีการปกป้องเสรีภาพขั้นพื้นฐาน โดยเป็นไปตามกฎหมายภายในประเทศและความตกลงระหว่างประเทศ
เป้าหมายที่ ๒ สังคมมีความสงบเรียบร้อย ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ๑. ประชาชนอยู่ดี กินดี และมีความสุข ๒. บ้านเมืองมีความมั่นคงในทุกมิติและทุกระดับ ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ๑. คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ ๒๑ ๒. สังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต	ข้อ ๑ คนไทยมีคุณลักษณะเป็นคนไทยที่สมบูรณ์ ข้อ ๕ มีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย สังคมปลอดภัย สามัคคี สร้างภาพลักษณ์ที่ดีและเพิ่มความเชื่อมั่นของนานาชาติต่อประเทศไทย	เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ๑๖.๑ ลดความรุนแรงทุกรูปแบบ และอัตราการตายที่เกี่ยวข้องในทุกแห่ง ให้ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ
ตัวชี้วัด			
ตัวชี้วัดที่ ๑ ความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อกระบวนการยุติธรรมเพิ่มขึ้น	ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ๑. ระดับความพึงพอใจของ	ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกัน การทุจริต ประชานิเวศน์ มิ ขอบ และธรรมาภิบาลในสังคมไทย	เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ๑๖.๖.๒ ร้อยละของประชากรที่พึงพอใจกับการบริการสาธารณะ

(ร่าง)แผนแม่บทฯ ฉบับที่ ๓	ยุทธศาสตร์ชาติ	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	ตัวชี้วัดผลกระทบร่วม/ตัวชี้วัดผลลัพธ์ร่วม
	ประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะของภาครัฐ ๒. ประสิทธิภาพของการบริการภาครัฐ	ตัวชี้วัด จำนวนคดีที่รัฐดำเนินคดีกับผู้ได้กระทำความผิดซึ่งต้องชดเชยความเสียหายลดลง	ครั้งล่าสุดที่ตนได้ใช้บริการ
ตัวชี้วัดที่ ๒ ความหวาดกลัวภัยอาชญากรรมของประชาชนน้อยลง	ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ๑. ความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ๑. การพัฒนาคุณภาพชีวิต สุขภาวะ และความเป็นอยู่ที่ดีของคนไทย	ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ ตัวชี้วัด ๑.๒ คดีอาญามีสัดส่วนลดลง	เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ๑๖.๑.๔ สัดส่วนประชากรที่รู้สึกปลอดภัยเมื่อเดินบริเวณพื้นที่ที่อาศัยเพียงลำพัง
ตัวชี้วัดที่ ๓ ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้ทั่วถึงและเท่าเทียม	ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ๑. ความแตกต่างของรายได้และการเข้าถึงบริการภาครัฐระหว่างกลุ่มประชากร ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ๓. ความเสมอภาคในกระบวนการยุติธรรม	ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ตัวชี้วัด ๒.๕ การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของกลุ่มประชากรที่มีฐานะยากจนเพิ่มขึ้น ตัวชี้วัด ๓.๒ ดัชนีชุมชนเข้มแข็งเพิ่มขึ้นในทุกภาค	เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ๑๖.๓.๒ สัดส่วนของผู้ต้องขังที่ศาลยังไม่พิพากษาต่อจำนวนผู้ต้องขังทั้งหมด

● ความเหมาะสมของค่าเป้าหมายและค่าตัวชี้วัดแต่ละยุทธศาสตร์

(ร่าง) แผนแม่บทฯ ฉบับที่ ๓	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	ตัวชี้วัดผลกระทบร่วม/ตัวชี้วัดผลลัพธ์ร่วม
ตัวชี้วัดที่ ๑ ความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อกระบวนการยุติธรรมเพิ่มขึ้น - คะแนนค่าเฉลี่ยของกลุ่มเป้าหมายทั้งหมดไม่ต่ำกว่า ๔.๒๕ จากคะแนนเต็ม ๕ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ - จำนวนกลุ่มเป้าหมายที่มีคะแนนค่าเฉลี่ย ไม่ต่ำกว่า ๔.๒๕ จากคะแนนเต็ม ๕ มีไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๕ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕	ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาลในสังคมไทย ตัวชี้วัด จำนวนคดีที่รัฐดำเนินคดีกับผู้ได้กระทำความผิดซึ่งต้องชดเชยความเสียหายลดลง *ไม่มีค่าเป้าหมาย	เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ๑๖.๖.๒ ร้อยละของประชากรที่พึงพอใจกับการบริการสาธารณะครั้งล่าสุดที่ตนได้ใช้บริการ * ไม่มีค่าเป้าหมาย
ตัวชี้วัดที่ ๒ ความหวาดกลัวภัยอาชญากรรมของประชาชนน้อยลง -ประชาชนมีความหวาดกลัวภัยอาชญากรรมต่ำกว่าร้อยละ ๔๐ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ (ตามเกณฑ์มาตรฐานของ กพร.)	ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ ตัวชี้วัด ๑.๒ คดีอาญามีสัดส่วนลดลง *ไม่มีค่าเป้าหมาย	เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ๑๖.๑.๔ สัดส่วนประชากรที่รู้สึกปลอดภัยเมื่อเดินบริเวณพื้นที่ที่อาศัยเพียงลำพัง * ไม่มีค่าเป้าหมาย
ตัวชี้วัดที่ ๓ ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้ทั่วถึงและเท่าเทียม ๑. ความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิและความรู้พื้นฐานในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของประชาชน -คะแนนค่าเฉลี่ยของกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด	ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ตัวชี้วัด ๒.๕ การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของกลุ่มประชากรที่มีฐานะยากจนเพิ่มขึ้น ตัวชี้วัด ๓.๒ ดัชนีชุมชนเข้มแข็งเพิ่มขึ้นในทุก	เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ๑๖.๓.๒ สัดส่วนของผู้ต้องขังที่ศาลยังไม่พิพากษาต่อจำนวนผู้ต้องขังทั้งหมด * ไม่มีค่าเป้าหมาย

(ร่าง) แผนแม่บทฯ ฉบับที่ ๓	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	ตัวชี้วัดผลกระทบร่วม/ตัวชี้วัดผลลัพธ์ร่วม
ไม่ต่ำกว่า ๔.๒๕ จากคะแนนเต็ม ๕ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ -จำนวนประชาชนที่มีคะแนนเฉลี่ย ไม่ต่ำกว่า ๔.๒๕ จากคะแนนเต็ม ๕ มีไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ๒. ดัชนีการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ไม่ต่ำกว่า ๐.๔๕ ภายใน ปี พ.ศ. ๒๕๖๕	ภาค * ไม่มีค่าเป้าหมาย	
ยุทธศาสตร์ที่ ๑		
ความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิและความรู้พื้นฐานในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของประชาชนเพิ่มขึ้น -คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเป้าหมายทั้งหมดไม่ต่ำกว่า ๔ จากคะแนนเต็ม ๕ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ -จำนวนประชาชนที่มีคะแนนเฉลี่ย ไม่ต่ำกว่า ๔ จากคะแนนเต็ม ๕ มีไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕	<u>ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม</u> ตัวชี้วัด ๒.๕ การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของกลุ่มประชากรที่มีฐานะยากจนเพิ่มขึ้น ตัวชี้วัด ๓.๒ ดัชนีชุมชนเข้มแข็งเพิ่มขึ้นในทุกภาค * ไม่มีค่าเป้าหมาย	
ร้อยละของผู้ประสบเหตุอาชญากรรมลดลง ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ มีจำนวนผู้ประสบเหตุอาชญากรรมลดลงจากปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ร้อยละ ๕	<u>ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์</u> ตัวชี้วัด ๑.๒ คดีอาญามีสัดส่วนลดลง *ไม่มีค่าเป้าหมาย	<u>เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)</u> ๑๖.๑.๑ จำนวนเหยื่อของการฆาตกรรมโดยเจตนาต่อจำนวนประชากร ๑๐๐,๐๐๐คน จำแนกตามเพศและอายุ ๑๖.๑.๒ การเสียชีวิตที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง ต่อจำนวนประชากร ๑๐๐,๐๐๐ คน (จำแนกตามอายุ เพศ และสาเหตุการตาย) ๑๖.๑.๓ สัดส่วนของประชากรที่ได้รับความรุนแรงทางร่างกาย จิตใจ หรือทางเพศ ในช่วง ๑๒ เดือนที่ผ่านมา * ไม่มีค่าเป้าหมาย
ยุทธศาสตร์ที่ ๒		
จำนวนข้อพิพาทและคดีความเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาททั้งทางอาญา แพ่งและพาณิชย์ และทางปกครองเพิ่มขึ้น ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ มีจำนวนข้อพิพาทและคดีความเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาททั้งทางอาญา แพ่งและพาณิชย์ และทางปกครอง เพิ่มขึ้นเพิ่มขึ้นทุกช่องทางจากปี พ.ศ. ๒๕๖๒		
ทัศนคติและความพึงพอใจต่อการเข้าถึงและการให้บริการของกระบวนการไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาททั้งทางอาญา แพ่งและพาณิชย์ และทางปกครอง - คะแนนเฉลี่ยทัศนคติและความพึงพอใจ ไม่น้อยกว่า ๔ จากคะแนนเต็ม ๕ มีจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕		
ยุทธศาสตร์ที่ ๓		
ความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรม -คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเป้าหมายทั้งหมดไม่ต่ำกว่า ๔ จากคะแนนเต็ม ๕ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕	<u>ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การบริหารจัดการในภาครัฐ</u> <u>การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาลในสังคมไทย</u> ตัวชี้วัด ๑.๑ อันดับประสิทธิภาพภาครัฐ	<u>เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)</u> ๑๖.๖.๒ ร้อยละของประชากรที่พึงพอใจกับการบริการสาธารณะครั้งล่าสุดที่ตนได้ใช้บริการ

(ร่าง) แผนแม่บทฯ ฉบับที่ ๓	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	ตัวชี้วัดผลกระทบร่วม/ตัวชี้วัดผลลัพธ์ร่วม
-จำนวนประชาชนที่มีคะแนนค่าเฉลี่ย ไม่ต่ำกว่า ๔ จากคะแนนเต็ม ๕ มีไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๕ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕	จัดทำโดยสถาบันการจัดการนวัตนาชาติ อยู่ในอันดับสองของอาเซียนเมื่อสิ้นสุดแผนฯ ๑๒	* ไม่มีค่าเป้าหมาย
ระดับความสำเร็จของระบบติดตามความคืบหน้าการดำเนินคดี มีระบบติดตามสถานะความคืบหน้าการดำเนินคดีเชื่อมโยงครอบคลุมในชั้นตำรวจ อัยการ และกลุ่มพัฒนาพินิจภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕		
จำนวนผู้ต้องขังระหว่างการพิจารณาคดีลดลง จำนวนผู้ต้องขังระหว่างการพิจารณาคดีในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ลดลงร้อยละ ๕ เมื่อเปรียบเทียบกับ ปี พ.ศ. ๒๕๖๒		
ยุทธศาสตร์ที่ ๔		
อัตราการกระทำผิดซ้ำลดลง จากสถิติผู้ถูกปล่อยตัวและทำความผิดซ้ำโดยใช้ค่าเฉลี่ยย้อนหลัง ๓ ปี โดยสถิติปี พ.ศ. ๒๕๕๘ และ พ.ศ. ๒๕๕๙ มีอัตราการกระทำผิดซ้ำร้อยละ ๒๒ (*ควรปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน) และกำหนดค่าเป้าหมายลดลงร้อยละ ๕	ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพพหุมนุษย์ ตัวชี้วัด ๑.๒ คดีอาญามีสัดส่วนลดลง *ไม่มีค่าเป้าหมาย	
ร้อยละของเด็กและเยาวชนที่ผ่านการฝึกอบรมจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน และผู้พ้นโทษมีชีวิตที่ดีขึ้น -เด็กและเยาวชนที่ผ่านโครงการพัฒนาระบบการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเฉพาะรายแบบไร้รอยต่อ (Uninterrupted Tailor-Made Routing) มีชีวิตที่ดีขึ้นร้อยละ ๘๕ ของเด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมดระหว่าง ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕ -ผู้พ้นโทษระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๔ มีชีวิตที่ดีขึ้นหลังจากปล่อย ร้อยละ ๘๕ ของผู้พ้นโทษทั้งหมด		
ยุทธศาสตร์ที่ ๕		
มีระบบฐานข้อมูลและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่เชื่อมโยงทุกหน่วยงานและใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการกระบวนการยุติธรรม การกำหนดค่าเป้าหมายที่ระดับ ๔ ระบบฐานข้อมูลและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่เชื่อมโยงทุกหน่วยงานและใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการกระบวนการยุติธรรม		

**** ยุทธศาสตร์ชาติ ไม่มีค่าเป้าหมาย**

● ความเหมาะสมแนวทางการพัฒนา

(ร่าง) แผนแม่บทฯ ฉบับที่ ๓	ยุทธศาสตร์ชาติ	แผนปฏิรูปประเทศ	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒
ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การเสริมสร้าง ความรู้ความเข้าใจและการมีส่วนร่วม ร่วมด้านกฎหมาย กระบวนการ ยุติธรรม	๑.ยุทธศาสตร์ชาติด้านความ มั่นคง ๓. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการ พัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์ ๖. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับ สมดุลและพัฒนาระบบการ บริหารจัดการภาครัฐ	ด้านการเมือง ด้านกฎหมาย ด้านกระบวนการยุติธรรม ด้านสังคม	ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การเสริมสร้าง และพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การบริหาร จัดการในภาครัฐ การป้องกันการ ทุจริต ประ พ ฤ ติ มิ ขอบ และ ธรรมาภิบาลในสังคมไทย
ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การส่งเสริมและ พัฒนากระบวนการไกล่เกลี่ย ระงับข้อพิพาททั้งทางอาญา ทางแพ่งและพาณิชย์ และทาง ปกครอง	๑.ยุทธศาสตร์ชาติด้านความ มั่นคง ๔. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้าง โอกาสและความเสมอภาคทาง สังคม ๖. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับ สมดุลและพัฒนาระบบการ บริหารจัดการภาครัฐ	ด้านการเมือง ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ด้านกฎหมาย ด้านกระบวนการยุติธรรม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม	ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การสร้างความ เป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำ ในสังคม ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การบริหาร จัดการในภาครัฐ การป้องกันการ ทุจริต ประ พ ฤ ติ มิ ขอบ และ ธรรมาภิบาลในสังคมไทย
ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนา กฎหมายและระบบบริหารงาน ยุติธรรม	๑.ยุทธศาสตร์ชาติด้านความ มั่นคง ๓. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการ พัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์ ๔. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้าง โอกาสและความเสมอภาคทาง สังคม ๕. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการ เติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตร ต่อสิ่งแวดล้อม ๖. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับ สมดุลและพัฒนาระบบการ บริหารจัดการภาครัฐ	ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ด้านกฎหมาย ด้านกระบวนการยุติธรรม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการป้องกันและปราบปราม การทุจริตและประพฤติมิชอบ	ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การเสริมสร้าง และพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การสร้างความ เป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำ ในสังคม ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การสร้างความ เข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขัน ได้อย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การบริหาร จัดการในภาครัฐ การป้องกันการ ทุจริต ประ พ ฤ ติ มิ ขอบ และ ธรรมาภิบาลในสังคมไทย
ยุทธศาสตร์ที่ ๔ พัฒนาระบบ การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด	๑.ยุทธศาสตร์ชาติด้านความ มั่นคง ๓. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการ พัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์ ๔. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้าง โอกาสและความเสมอภาคทาง สังคม ๖. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับ สมดุลและพัฒนาระบบการ บริหารจัดการภาครัฐ	ด้านกฎหมาย ด้านกระบวนการยุติธรรม ด้านสังคม	ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การเสริมสร้าง และพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การสร้างความ เป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำ ในสังคม ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การบริหาร จัดการในภาครัฐ การป้องกันการ ทุจริต ประ พ ฤ ติ มิ ขอบ และ ธรรมาภิบาลในสังคมไทย
ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การขับเคลื่อน กระบวนการยุติธรรมด้วยดิจิทัล	๑.ยุทธศาสตร์ชาติด้านความ มั่นคง ๔. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้าง โอกาสและความเสมอภาคทาง สังคม ๕. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการ	ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ด้านกฎหมาย ด้านกระบวนการยุติธรรม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม	ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การสร้างความ เป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำ ในสังคม ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การสร้างความ เข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขัน ได้อย่างยั่งยืน

(ร่าง) แผนแม่บทฯ ฉบับที่ ๓	ยุทธศาสตร์ชาติ	แผนปฏิรูปประเทศ	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒
	เติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตร ต่อสิ่งแวดล้อม ๖. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับ สมดุลและพัฒนาระบบการ บริหารจัดการภาครัฐ		ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การบริหาร จัดการในภาครัฐ การป้องกัน การทุจริตประพฤติมิชอบและ ธรรมาภิบาลในสังคมไทย

ตัวอย่างความสอดคล้อง

(ร่าง) แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและ
การมีส่วนร่วมด้านกฎหมาย กระบวนการยุติธรรม ซึ่งมี ๓ แนวทาง

แนวทางการพัฒนาที่ ๑ เสริมสร้างองค์ความรู้ด้านสิทธิ เสรีภาพ กฎหมาย กระบวนการยุติธรรม
และการป้องกันตนเองมิให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม

แนวทางการพัฒนาที่ ๒ ปลุกฝังจิตสำนึกและค่านิยมในการยอมรับ เคารพและปฏิบัติตาม
กฎหมายแก่ประชาชน ชุมชน และสังคม

แนวทางการพัฒนาที่ ๓ ส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชน มีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรม
ทุกขั้นตอน

ยุทธศาสตร์ชาติ

ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง

๔.๑ การรักษาความสงบภายในประเทศ

**๔.๑.๑ การพัฒนาและเสริมสร้าง คน ในทุกภาคส่วนให้มีความเข้มแข็ง มีความพร้อม
ตระหนักในเรื่องความมั่นคง และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา** เพื่อให้คนไทยทุกคนในทุกภาคส่วน มีความ
มั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีความพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงในทุกมิติ มีจิตสาธารณะ
เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม เข้าใจปัญหาสำคัญของสังคม มีความรักความสามัคคี ตระหนักและให้ความสำคัญ
กับ ความมั่นคงของชาติ และพร้อมเข้ามามีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาและพัฒนาประเทศ ตลอดจนช่วยเหลือ
ประชาชนโดยการอำนวยความสะดวกอย่างกว้างขวางและครอบคลุม ปลุกฝังจิตสำนึกและคุณสมบัติพื้นฐาน
คนไทยที่ดีให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรม สร้างเสริมความรักความสามัคคี ความตระหนักถึงหน้าที่รับผิดชอบต่อ
สังคมและประเทศชาติ และการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาความมั่นคงและพัฒนาประเทศ ให้กับทุกภาคส่วน

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

๔.๑ การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม มุ่งเน้นให้สถาบันทางสังคมร่วมปลุกฝังค่านิยมวัฒนธรรมที่พึง
ประสงค์ โดยบูรณาการร่วมระหว่าง “ครอบครัว ชุมชน ศาสนา การศึกษา และสื่อ” ในการหล่อหลอมคนไทย
ให้มีคุณธรรม จริยธรรม ในลักษณะที่เป็น ‘วิถี’ การดำเนินชีวิต

**๔.๑.๒ การบูรณาการเรื่องความซื่อสัตย์ วินัย คุณธรรม จริยธรรม ในการจัดการเรียนการ
สอนในสถานศึกษา** โดยให้สถานศึกษาสอดแทรกการปลุกฝังคุณธรรม จริยธรรม และการมีจิตสาธารณะเข้าไป
ในทุกสาระวิชาและในทุกกิจกรรม รวมทั้งปรับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาให้เอื้อต่อ
การมีคุณธรรม จริยธรรม และจิตสาธารณะ รวมถึงการรักษาขนบธรรมเนียมและประเพณีอันดีงาม

๔.๑.๔ การปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยการพัฒนาผู้นำชุมชนให้เป็นต้นแบบของการมีคุณธรรมจริยธรรม การสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนในการจัดกิจกรรมสาธารณประโยชน์ การจัดระเบียบสังคม และการนำเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม รวมถึงการลงโทษผู้ละเมิดบรรทัดฐานที่ดีทางสังคม

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

๔.๓ ภาครัฐมีขนาดเล็กลง เหมาะสมกับภารกิจ ส่งเสริมให้ประชาชนและทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ

๔.๓.๒ ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะอย่างเหมาะสม กำหนดความสัมพันธ์และการพัฒนาบทบาทในฐานะของหุ้นส่วนการพัฒนาในการดำเนินภารกิจที่สำคัญระหว่างการบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นให้มีความชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อนกัน รวมถึงการสนับสนุนให้ชุมชนหรือเอกชนร่วมดำเนินการในบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะต่างๆ

๔.๔ กระบวนการยุติธรรมเคารพสิทธิมนุษยชนและปฏิบัติต่อประชาชนโดยเสมอภาค

๔.๔.๔ ส่งเสริมระบบยุติธรรมทางเลือก ระบบยุติธรรมชุมชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน ในกระบวนการยุติธรรม ส่งเสริมกระบวนการยุติธรรมทางเลือกในรูปแบบต่างๆ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม การช่วยเหลือประชาชนให้เข้าถึงความเป็นธรรม การพัฒนารูปแบบของการมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมให้มีความหลากหลาย การสร้างความรู้ความเข้าใจ ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมให้กับประชาชน การพัฒนากลไกคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากกระบวนการยุติธรรมและความขัดแย้งระหว่างภาครัฐ เอกชน และ ชุมชน รวมทั้ง การส่งเสริมพัฒนาระบบการสืบเสาะและการสอดส่องให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์

๓.๑ ปรับเปลี่ยนค่านิยมคนไทยให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย จิตสาธารณะ และพฤติกรรมที่พึงประสงค์

๓.๑.๒ ส่งเสริมให้มีกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียนที่สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ความมีวินัย จิตสาธารณะ รวมทั้งเร่งสร้างสภาพแวดล้อมภายในและโดยรอบสถานศึกษาให้ปลอดจากอบายมุขอย่างจริงจัง

๓.๑.๔ เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการมีส่วนร่วมจัดกิจกรรมสาธารณประโยชน์ จัดระเบียบทางสังคม และกำหนดบทลงโทษแก่ผู้ละเว้นการปฏิบัติตามบรรทัดฐานในสังคม

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติดมิชอบและธรรมาภิบาลในสังคมไทย

๓.๕ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ

๓.๕.๑ ปลูกฝังให้คนไทยไม่โกง

๑) ส่งเสริม สนับสนุนให้ทุกภาคส่วนมุ่งสร้างจิตสำนึกในการรักษาประโยชน์สาธารณะ ทศนคติเชิงบวก รวมทั้งคุณธรรม จริยธรรม และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับทุกกลุ่มในสังคม

ผ่านกลไกครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สื่อมวลชน และเครือข่ายทางสังคม ควบคู่กับการปลูกฝังจิตสำนึกความซื่อสัตย์สุจริต ค่านิยมที่ถูกต้อง สร้างความตระหนักถึงภัยร้ายแรงของการทุจริตและการรู้เท่าทันการทุจริตของสังคมไทย โดยอาศัยกลไกทางสังคมเป็นมาตรการในการลงโทษผู้กระทำผิดหรือผู้กระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบ

๓.๖ ปฏิรูปกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมให้มีความทันสมัย เป็นธรรม และสอดคล้องกับข้อบังคับสากลหรือข้อตกลงระหว่างประเทศ

๓.๖.๒ ปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพ

๕) พัฒนากลไกการกำกับดูแลและส่งเสริมความรู้ความเข้าใจทางด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมแก่ประชาชนของประเทศ

๔) ส่งเสริมกระบวนการยุติธรรมทางเลือกและการช่วยเหลือประชาชนให้เข้าถึงความเป็นธรรม โดยการสร้างความรู้ ความเข้าใจด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมให้กับประชาชนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม และพัฒนากลไกคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากกระบวนการยุติธรรมและความขัดแย้งระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน

แผนปฏิรูปประเทศ

แผนปฏิรูปด้านการเมือง

ประเด็นการปฏิรูปที่ ๑ การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ประเด็นการปฏิรูปที่ ๒ กลไกการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธีและการรู้รักสามัคคีของสังคมไทยด้านการเมือง

แผนปฏิรูปด้านกฎหมาย

ผลอันพึงประสงค์ที่ ๗ มีกลไกให้ประชาชนเข้าถึงกฎหมายหรือกฎ โดยสะดวกและเข้าใจกฎหมายได้ง่าย รวมทั้งการพัฒนาระบบฐานข้อมูลของกฎหมาย คำพิพากษา คำวินิจฉัย หรือการตีความกฎหมายหรือกฎให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก

ผลอันพึงประสงค์ที่ ๖ มีกลไกให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมายหรือกฎที่มีความสำคัญ และจัดให้มีกลไกช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมายรวมทั้งการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน

แผนปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม

ประเด็นการปฏิรูปที่ ๒ การพัฒนากลไกช่วยเหลือ และเพิ่มศักยภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

ประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ การปรับกระบวนการทศน์ในการบริหาร งานยุติธรรมเพื่อสร้างความปลอดภัยและความเป็นธรรมในสังคม

แผนปฏิรูปด้านสังคม

ประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง

ประเด็นการปฏิรูปที่ ๕ การมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคมด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ

๔. ความเชื่อมโยงและจัดลำดับความสำคัญของแผน

- แผนเฉพาะด้านอื่น ๆ ที่เชื่อมโยงกับแผนที่เสนอ

(ร่าง) แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ มีความเชื่อมโยงกับแผนระดับ ๓ ดังนี้

๑. แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

๒. แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

๓. ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔) โดยสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

** อย่างไรก็ตาม แผนงาน โครงการไม่ได้มีการทับซ้อนกัน

- การจัดลำดับความสำคัญของแผน

การจัดอันดับความสำคัญของแผนงาน โครงการ กิจกรรม พิจารณาจากประเด็นที่กำหนดไว้ในแผนปฏิรูปประเทศที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากฎหมายและกระบวนการยุติธรรม นอกเหนือจากที่หน่วยงานได้จัดส่งโครงการที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาในแต่ละยุทธศาสตร์ โดยมีการระบุเครื่องหมายไว้อย่างชัดเจนในส่วนของแผนงาน โครงการ กิจกรรม ภายใต้แผนแม่บทฯ

๕. วิเคราะห์ทางเลือก

(ร่าง) แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ เป็นการถอดประเด็นสำคัญจากยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ และแผนปฏิรูปประเทศในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากฎหมายและกระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะในการกำหนดแผนงาน โครงการของ (ร่าง) แผนแม่บทฯ ได้นำประเด็นจากแผนปฏิรูปประเทศที่ระบุไว้อย่างชัดเจน ทั้งนี้ หากมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายด้านกระบวนการยุติธรรมระดับประเทศ (ร่าง) แผนแม่บทฯ จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องนโยบายดังกล่าว ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๙

มาตรา ๒๐ ให้คณะกรรมการเสนอแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบ และเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

เมื่อแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติใช้บังคับแล้ว ให้หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานยุติธรรมนำไปพิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ เพื่อให้สอดคล้องกับแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติโดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดสรรงบประมาณสนับสนุนเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานตามแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติได้

ในกรณีที่สภาพการณ์เปลี่ยนแปลงไปในระหว่างที่แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติใช้บังคับ คณะกรรมการอาจดำเนินการปรับปรุงแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติให้เหมาะสมกับสภาพการณ์นั้นได้ และเสนอคณะรัฐมนตรีเห็นชอบเพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาต่อไป

มาตรา ๒๑ ให้คณะกรรมการมีหน้าที่พิจารณาผลการปฏิบัติงานตามแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ และรายงานให้คณะรัฐมนตรีทราบทุกปี ในกรณีที่มีปัญหาอุปสรรคไม่อาจดำเนินการตามแผนได้ ให้คณะกรรมการรายงานให้คณะรัฐมนตรีทราบถึงปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขด้วย

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานยุติธรรมใดไม่อาจดำเนินการให้สอดคล้องกับแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติได้ ให้แจ้งคณะกรรมการทราบเพื่อพิจารณาเสนอคณะรัฐมนตรีปรับปรุงแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติหรือแก้ไขปัญหาลุप्तรรคให้แก่หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานยุติธรรมนั้น

๖. กลไกขับเคลื่อนแผนและการกำหนดแรงจูงใจในการพัฒนาอย่างเหมาะสม

- การขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติ

กลไกงบประมาณในลักษณะบูรณาการเชิงยุทธศาสตร์ โดยเฉพาะแผนงานบูรณาการปฏิรูปกฎหมายและพัฒนากระบวนการยุติธรรม ซึ่งสำนักงานกิจการยุติธรรม เป็นหน่วยงานเจ้าภาพ มาเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อน (ร่าง) แผนแม่บทฯ ฉบับที่ ๓ โดยกำหนดกรอบงบประมาณบูรณาการในปี ๒๕๖๓-๒๕๖๔ ที่สอดคล้องกับแผนแม่บทฯ พร้อมกำหนดให้มีชุดโครงการที่ชัดเจน

- รูปแบบการพัฒนา

การขับเคลื่อนเชิงนโยบายผ่านกลไกคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ กพยช. โดยมีนายกรัฐมนตรีและรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายเป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นรองประธานกรรมการ และมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๒๕ ร่วมเป็นคณะกรรมการ

ส่วนการขับเคลื่อนในเชิงพื้นที่ มีกลไกคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานระดับจังหวัด (กพยจ.) เพื่อเป็นกลไกการอำนวยความสะดวกและประสานความร่วมมือในระดับจังหวัด ประกอบด้วย อัยการจังหวัด เป็นที่ปรึกษา ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการ และมีกรรมการในระดับจังหวัด จำนวน ๑๒ คน มียุติธรรมจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ และเจ้าหน้าที่สำนักงานยุติธรรมจังหวัดที่ยุติธรรมจังหวัดมอบหมาย จำนวน ๒ คน เป็นผู้ช่วยเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ เช่น เสนอแผนการดำเนินการไปสู่แผนยุทธศาสตร์ของจังหวัด บูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน กำหนดแนวทางในการเสริมสร้างให้ประชาชนในจังหวัดเข้าถึงการบริการในกระบวนการยุติธรรม กำหนดแนวทางการป้องกัน ฝัาระวังปัญหาอาชญากรรม การทุจริตประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่รัฐ และการกระทำผิดกฎหมายต่าง ๆ ในจังหวัด รวมถึงการแจ้งเบาะแสข้อมูลการกระทำผิดกฎหมาย โครงการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ

- หน่วยงานขับเคลื่อนการพัฒนา

นอกจากกลไก กพยช. ยังมีคณะอนุกรรมการประสานและพัฒนาระบบงานยุติธรรม ซึ่งปลัดกระทรวงยุติธรรมเป็นประธานคณะอนุกรรมการ มีหน้าที่ในการสนับสนุน ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำ ขับเคลื่อน และติดตามประเมินผลแผนแม่บทฯ

สำนักงานกิจการยุติธรรม นอกจากในฐานะฝ่ายเลขานุการ กพยช. และฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการภายใต้ กพยช. ยังเป็นเจ้าภาพงบประมาณในลักษณะบูรณาการเชิงยุทธศาสตร์ แผนงานบูรณาการปฏิรูปกฎหมายและพัฒนากระบวนการยุติธรรม ทำให้มีกลไกในการสนับสนุนทั้งในเชิงนโยบาย การสนับสนุนงบประมาณ รวมถึงการติดตามประเมินผลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม

๗. การบริหารความเสี่ยงและปัจจัยความสำเร็จ

ความเสี่ยง

๑. ต้นน้ำ : มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายการพัฒนากระบวนการยุติธรรมระดับประเทศ ส่งผลให้แผนแม่บทฯ มีแนวทางไม่สอดคล้อง

การบริหารความเสี่ยง และปัจจัยความสำเร็จ

(ร่าง) แผนแม่บทฯ ฉบับที่ ๓ มีเจตนารมณ์ที่สำคัญคือ การขับเคลื่อนเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศ รวมถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานด้านการพัฒนากฎหมายและกระบวนการยุติธรรมในภาพรวม (agenda base) ครอบคลุมทั้งทางอาญา ทางแพ่ง ทางปกครอง และการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศกระบวนการยุติธรรม โดยได้ถอดประเด็นสำคัญมาบรรจุไว้ในแนวทางการพัฒนาและโครงการสำคัญของแต่ละยุทธศาสตร์ ซึ่งในการดำเนินงานจะสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ รวมถึงมีกลไกในระดับประเทศที่คอยสนับสนุน กำกับ และติดตามให้แต่ละหน่วยงานดำเนินการตามแผน

อย่างไรก็ตาม หากมีการเปลี่ยนแปลงตามพระราชบัญญัติพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๙ มาตรา ๒๐ในกรณีที่สภาพการณ์เปลี่ยนแปลงไปในระหว่างที่แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติใช้บังคับ คณะกรรมการอาจดำเนินการปรับปรุงแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติให้เหมาะสมกับสภาพการณ์นั้นได้ และเสนอคณะรัฐมนตรีเห็นชอบเพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาต่อไป

ความเสี่ยง

๒. กลางน้ำ : หน่วยงานไม่ดำเนินการตาม (ร่าง) แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓

การบริหารความเสี่ยง และปัจจัยความสำเร็จ

๑) การใช้กลไก กพยช. และ กพยจ. (กำหนดเป็นวาระให้คณะกรรมการทั้ง ๒ คณะ ในการขับเคลื่อน (ร่าง) แผนแม่บทฯ) และการรายงานต่อคณะรัฐมนตรี (พระราชบัญญัติพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๙ ตามมาตรา ๒๑ ในกรณีที่ปัญหาอุปสรรคไม่อาจดำเนินการตามแผนได้ ให้คณะกรรมการรายงานให้คณะรัฐมนตรีทราบถึงปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขด้วย

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานยุติธรรมใดไม่อาจดำเนินการให้สอดคล้องกับแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติได้ ให้แจ้งคณะกรรมการทราบเพื่อพิจารณาเสนอคณะรัฐมนตรีปรับปรุงแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติหรือแก้ไขปัญหาอุปสรรคให้แก่หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานยุติธรรมนั้น

๒) การใช้กลไกงบประมาณในลักษณะบูรณาการเชิงยุทธศาสตร์ แผนงานบูรณาการปฏิรูปกฎหมายและพัฒนากระบวนการยุติธรรมมาเป็นส่วนสนับสนุน โดยนำกรอบ (ร่าง) แผนแม่บทฯ เป็นกรอบงบประมาณฯ และประสานสำนักงบประมาณเพื่อขอความร่วมมือในการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีให้กับโครงการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมในการจัดทำคำของบประมาณภายใต้กรอบแผนแม่บทฯ

ความเสี่ยง

๓. ปลายน้ำ : การติดตามประเมินผลการดำเนินงานตาม (ร่าง) แผนแม่บทฯ ซึ่งหน่วยงานอาจไม่มีการรายงานข้อมูล

การบริหารความเสี่ยง และปัจจัยความสำเร็จ

๑) การกำหนดแนวทางและระยะเวลาการติดตามประเมินผลให้ชัดเจน และกำหนดเป็นวาระประจำ กพยช. และ กพยจ. และรายงานผลการดำเนินงานต่อคณะรัฐมนตรีเป็นประจำทุกปี (พระราชบัญญัติพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ มาตรา ๒๑ ให้คณะกรรมการมีหน้าที่พิจารณาผลการปฏิบัติงานตามแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ และรายงานให้คณะรัฐมนตรีทราบทุกปี...)

๒) การพัฒนาระบบการติดตาม ประเมินผลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้หน่วยงานในการรายงานข้อมูล

๓) การประสานและร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อติดตามโครงการที่ระบุเป็นแผนปฏิรูปประเทศ และถูกบรรจุใน (ร่าง) แผนแม่บทฯ

๘. การติดตามประเมินผล

การติดตามประเมินผล แบ่งแนวทางการติดตามเป็น ๓ ระดับ

๑) **การติดตามการนำแผนแม่บทฯ ไปใช้ (Input/Process)** พิจารณาจากหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีการดำเนินงานผ่านโครงการ กิจกรรม ตาม (ร่าง) แผนแม่บทฯ โดยได้มีการพัฒนาระบบติดตามประเมินผลทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่ออำนวยความสะดวกในการรายงานผลให้แก่หน่วยงานได้อย่างรวดเร็ว และเพื่อให้ข้อมูลเป็นปัจจุบัน นอกจากนี้ จะมีการประชุมรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานเพื่อรับทราบปัญหาอุปสรรคจากการนำแผนไปใช้

๒) **การประเมินผลสำเร็จของแผนแม่บทฯ ฉบับที่ ๓** พิจารณาจากตัวชี้วัดที่กำหนดในแผนแม่บทฯ ทั้งในเชิงผลลัพธ์ (outcome) และผลที่ได้รับ (output) โดยจะประเมินผลทุกปี ผ่านกระบวนการศึกษาวิจัย สสำรวจ/สัมภาษณ์ ประชุมรับฟังความคิดเห็น และสถิติฐานข้อมูลด้านกระบวนการยุติธรรม

๓) **การประเมินเนื้อหาของแผนแม่บทฯ ฉบับที่ ๓** ทบทวนความเหมาะสมกับบริบทของแผนกับสภาพการณ์ในขณะนั้น รวมถึงความจำเป็นและความสอดคล้องกับสภาพปัญหาในเรื่องต่างๆ เพื่อจะนำไปพัฒนาและปรับปรุงทิศทางและนโยบายของแผนแม่บทฯ ให้มีความทันสมัย เหมาะสมกับความต้องการที่จะดำเนินการพัฒนางานด้านกระบวนการยุติธรรม ทั้งนี้ ในการประเมินเนื้อหาของแผนแม่บทฯ จะดำเนินการทบทวนเมื่อครั้งแผน (๒ ปี) และเมื่อสิ้นสุดแผนแม่บทฯ ฉบับที่ ๓

อื่น ๆ

วิสัยทัศน์ของแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ - ๒ และ(ร่าง) แผนฉบับที่ ๓

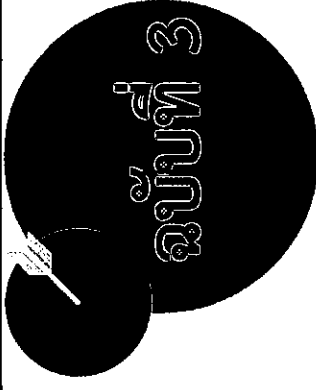
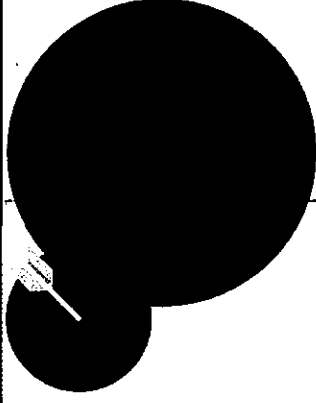
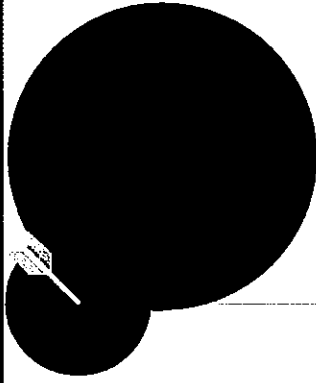
แผนแม่บทฯ ฉบับที่ ๑ กำหนดวิสัยทัศน์ “การอำนวยความยุติธรรมเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เป็นสากล มีดุลยภาพระหว่างการบังคับใช้กฎหมายและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” เน้นการเร่งปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม โดยมีองค์กรกลางบูรณาการแผนและงบประมาณ และมีการกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบในแต่ละยุทธศาสตร์

แผนแม่บทฯ ฉบับที่ ๒ กำหนดวิสัยทัศน์ “การบริหารงานยุติธรรมมีประสิทธิภาพตามมาตรฐานสากล สร้างความเป็นธรรม ประชาชนพึงพอใจ” มีการกำหนดโครงการหลักสำคัญและหน่วยงานรับผิดชอบรองรับในแต่ละยุทธศาสตร์ ในการขับเคลื่อนมีการนำสาระสำคัญของแผนฯ ไปกำหนดเป็นนโยบายเร่งด่วน ๖ ด้าน (ผ่านมติ ครม.) และจัดทำกรอบการจัดทำงบประมาณบูรณาการเชิงยุทธศาสตร์ แผนงานบูรณาการปฏิรูปกฎหมายและพัฒนากระบวนการยุติธรรม สำหรับการติดตามประเมินผลมีการประเมินในระดับตัวชี้วัดเป้าหมายและโครงการตามแผนแม่บทฯ

(ร่าง) แผนแม่บทฯ ฉบับที่ ๓ กำหนดวิสัยทัศน์ “การบริหารงานยุติธรรมมีธรรมาภิบาล ทันสมัย สังคมเคารพกฎหมาย มีความปลอดภัยและสงบสุข” โดยเป็นการถอดประเด็นจากยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมากำหนดเป็นแนวทาง โครงการสำคัญ และหน่วยงานรับผิดชอบในแต่ละยุทธศาสตร์ ในการขับเคลื่อนได้นำไปกำหนดเป็นร่างกรอบการจัดทำงบประมาณบูรณาการเชิงยุทธศาสตร์ แผนงานบูรณาการปฏิรูปกฎหมายและพัฒนากระบวนการยุติธรรม (๒๕๖๓-๒๕๖๕) และกำหนดแนวทางการติดตามประเมินผลทั้งตัวชี้วัดเป้าหมาย ตัวชี้วัดระดับยุทธศาสตร์ และแผนงาน/โครงการ

** (ร่าง) แผนแม่บทฯ ฉบับที่ ๓ มีเจตนารมณ์ที่สำคัญคือ การขับเคลื่อนเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศ รวมถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ที่เกี่ยวข้องกับภารกิจงานด้านการพัฒนากฎหมายและกระบวนการยุติธรรมในภาพรวม (agenda base) ครอบคลุมทั้งทางอาญา ทางแพ่ง ทางปกครอง และการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศกระบวนการยุติธรรม โดยถอดประเด็นสำคัญจากยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม รวมถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ มาบรรจุไว้ในแนวทางการพัฒนาและโครงการสำคัญของแต่ละยุทธศาสตร์ แต่ไม่ครอบคลุมถึงเรื่องการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และยาเสพติด ซึ่งมีแผนระดับที่ ๓ รองรับอยู่แล้ว

แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ

ฉบับที่ 3

✓ การอำนวยความสะดวกเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เป็นสากล มีดุลยภาพระหว่างการบังคับใช้กฎหมายและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ✓ เร่งปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม มีองค์กรกลางบูรณาการแผนและงบประมาณ ✓ กำหนดหน่วยงานรับผิดชอบในแต่ละยุทธศาสตร์	✓ การบริหารงานยุติธรรมมีประสิทธิภาพ ตามมาตรฐานสากล สร้างความเชื่อมั่นประชาชนพึงพอใจ ✓ โครงการหลักสำคัญรองรับแต่ละยุทธศาสตร์ ✓ เกิดนโยบายเร่งด่วน 6 ด้าน (ผ่านมติ ครม.) ✓ มีการจัดทำงบประมาณบูรณาการปฏิรูปกฎหมายและพัฒนากระบวนการยุติธรรม	✓ การบริหารงานยุติธรรมมีธรรมาภิบาล ทันสมัย ✓ สังคมเคารพกฎหมาย ปกป้องภัยและสงบสุข ✓ ถอดประเด็นจากยุทธศาสตร์ชาติและแผนปฏิรูปประเทศมากำหนดเป็นแนวทางในแต่ละยุทธศาสตร์ ✓ โครงการ และหน่วยงานรับผิดชอบในแต่ละยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา ✓ เป็น(ร่าง)กรอบงบประมาณบูรณาการปฏิรูปกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม (2563-2565)
--	---	--

หลักเกณฑ์การวิเคราะห์ แผนระดับที่ 3 ของ สศช.

สำนักวิเคราะห์โครงการลงทุนภาครัฐ
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตุลาคม 2561

ตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2560 เห็นชอบการจำแนกแผนเป็น 3 ระดับ และวิธีการเสนอแผนตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) เสนอ โดยแผนระดับที่ 3 กำหนดให้ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐนำเสนอแผนตามแนวทางที่ สศช. กำหนด และให้ สศช. เป็นผู้ดำเนินการชี้แจงและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการเสนอแผนกับทุกภาคส่วน

ดังนั้น เมื่อวันที่ 19 มิถุนายน 2561 คณะอนุกรรมการด้านการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน ภายใต้คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมีมติให้ฝ่ายเลขานุการฯ ยกร่างหลักการการวิเคราะห์แผนระดับที่ 3 เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการวิเคราะห์และให้ความเห็นประกอบการพิจารณาของคณะอนุกรรมการฯ และเมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2561 คณะอนุกรรมการฯ มีมติเห็นชอบหลักการการวิเคราะห์ฯ ตามที่ฝ่ายเลขานุการฯ เสนอ ทั้งนี้เมื่อวันที่ 6 กันยายน 2561 คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้มีมติรับทราบหลักการการวิเคราะห์แผนระดับที่ 3 ของ สศช.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตุลาคม 2561

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	1
ส่วนที่ 1 แนวทางและหลักเกณฑ์การวิเคราะห์แผนระดับ 3	3
1.1 ภาพรวมการพัฒนาที่ผ่านมา	3
1.2 ความจำเป็นของแผน	3
①.3 ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนพัฒนาฯ	3
1.4 ความเชื่อมโยงและจัดลำดับความสำคัญของแผน	4
1.5 วิเคราะห์ทางเลือก	5
①.6 กลไกขับเคลื่อนแผนและการกำหนดแรงจูงใจในการพัฒนาอย่างเหมาะสม	5
①.7 การบริหารความเสี่ยงและปัจจัยแห่งความสำเร็จ	6
1.8 การติดตามประเมินผล	6
ส่วนที่ 2 แนวทางการเสนอแผนระดับ 3	7
2.1 แผนระดับ 3 หมายถึง	7
2.2 สาระสำคัญของแผน	7
2.3 แนวทางการเสนอ	8

ส่วนที่ 1

แนวทางและหลักเกณฑ์การวิเคราะห์แผนระดับ 3

ส่วนที่ 1

แนวทางและหลักเกณฑ์การวิเคราะห์แผนระดับ 3

เป็นกรอบการวิเคราะห์แผน เพื่อให้หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการกลั่นกรองและให้ความเห็นเกี่ยวกับแผนระดับ 3 สามารถใช้เป็นกรอบแนวทางในการวิเคราะห์และให้ความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะอนุกรรมการ รวมทั้งให้หน่วยงานเจ้าของแผนใช้เป็นกรอบแนวทางในการจัดเตรียมแผนให้มีความครอบคลุมในด้านต่างๆ โดยแนวทางการวิเคราะห์แผนระดับ 3 ประกอบด้วยการวิเคราะห์ใน 8 ด้าน ดังนี้

1.1 ภาพรวมการพัฒนาที่ผ่านมา

วิเคราะห์สถานะของการพัฒนาที่ผ่านมา ทั้งในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ด้านความมั่นคง และด้านการบริหารจัดการภาครัฐภายใต้เงื่อนไขและสภาพแวดล้อมของการพัฒนาในขณะนั้น อาทิ นโยบายภาครัฐ กฎหมายและกฎระเบียบ และแผนดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง

1.2 ความจำเป็นของแผน ✓

วิเคราะห์ถึงเหตุผลความจำเป็นที่ต้องมีการจัดทำแผน เพื่อใช้เป็นแนวทางกำหนดยุทธศาสตร์ ในการแก้ไขปัญหา รองรับการต้องการในอนาคต หรือสร้างโอกาสในการพัฒนา ซึ่งจะต้องมีความเชื่อมโยงกับภาพรวมโครงสร้างการพัฒนา แนวโน้มการพัฒนา และปัจจัยแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้

1.2.1 ปัญหาอุปสรรคของการพัฒนาในปัจจุบัน วิเคราะห์สภาพปัญหาและข้อจำกัดของการพัฒนาต่างๆ ที่ทำให้ไม่สามารถดำเนินงานตามแผนพัฒนาและนโยบายรัฐบาล เป็นไปตามเป้าหมายของแผนพัฒนาและนโยบายที่กำหนดไว้

1.2.2 การประเมินเงื่อนไขและสภาพแวดล้อมของการพัฒนา เป็นการวิเคราะห์บริบท การเปลี่ยนแปลงในอนาคตที่จะมีผลต่อการพัฒนาภายใต้แผนระดับ 3 ทั้งในบริบท ระดับโลก ภูมิภาค และภายในประเทศ โดยการวิเคราะห์สถานการณ์แนวโน้มของปัจจัยต่างๆ อาทิ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านความมั่นคง และด้านความร่วมมือกับต่างประเทศ และวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน ภัยคุกคาม และโอกาสต่อการพัฒนา ตลอดจนวิเคราะห์ช่องว่างการพัฒนา (Gap Analysis) ของผลการพัฒนาที่ผ่านมา เช่น ความเหลื่อมล้ำหรือการเข้าถึงบริการภาครัฐระหว่างในเมืองกับในชนบท เป็นต้น

1.2.3 บทบาทของเทคโนโลยี วิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีในอนาคตที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการขับเคลื่อนแผนระดับ 3 เนื่องจากความก้าวหน้าเทคโนโลยี อาจทำให้แผนงาน/โครงการที่จัดเตรียมไว้ไม่ทันสมัย

1.3 ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนพัฒนา ✓

วิเคราะห์ความสอดคล้องและความเชื่อมโยงของวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด ยุทธศาสตร์ การพัฒนา และแนวทางการพัฒนา ของแผนกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนแม่บท แผนปฏิรูป

และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนการดำเนินการเป็นไปในทิศทางเดียวกันได้อย่างมีเอกภาพ

1.3.1 ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และตัวชี้วัดรวมของแผน วิเคราะห์วัตถุประสงค์และเป้าหมายในภาพรวมของแผนระดับ 3 ว่ามีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และวิเคราะห์ตัวชี้วัดผลกระทบร่วม ตัวชี้วัดผลลัพธ์ร่วม เช่น ตัวชี้วัดทางด้านเศรษฐกิจ (ชี้วัดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ เช่น IMD, WEF และ Ease of Doing Business ตัวชี้วัดการพัฒนามนุษย์ เช่น Human Development Index (HDI) ตัวชี้วัดด้านสิ่งแวดล้อม เช่น SDG ตัวชี้วัดคอร์รัปชัน เช่น Corruption Perception Index เป็นต้น) และตัวชี้วัดผลผลิตร่วม (ผลผลิตร่วมที่แต่ละโครงการมีความเชื่อมโยงแผนเดียวกัน) ผลลัพธ์ร่วม (ผลลัพธ์ของแผนงานที่เชื่อมโยงตัวชี้วัดยุทธศาสตร์ชาติ/เป้าหมายการพัฒนา) โดยตัวชี้วัดดังกล่าวจะต้องสอดคล้องกับตัวชี้วัดร่วมของยุทธศาสตร์ชาติและค่ามาตรฐานในระดับสากล

1.3.2 ความเหมาะสมของค่าเป้าหมายและค่าตัวชี้วัดแต่ละยุทธศาสตร์ วิเคราะห์ค่าเป้าหมายและค่าตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในแต่ละแนวทางของแผนระดับ 3 ว่ามีความสะท้อนกับระดับผลลัพธ์ของค่าเป้าหมายและค่าตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ของยุทธศาสตร์ชาติ วิเคราะห์ความเชื่อมโยงตัวชี้วัดกับค่ามาตรฐานสากล และเกณฑ์มาตรฐานที่นำมาใช้ในการอ้างอิง ซึ่งเกณฑ์การพิจารณาตัวชี้วัดผลกระทบของแต่ละแนวทางการพัฒนาที่เชื่อมโยงกับตัวชี้วัด/เป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาตินั้น จะต้องสอดคล้องกับค่ามาตรฐานสากลทั้งในด้านเศรษฐกิจ อาทิ ผลผลิตมวลรวมในประเทศ รายได้ต่อหัว ด้านสังคม อาทิ การเข้าถึงบริการของรัฐ ด้านสิ่งแวดล้อม อาทิ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการใช้ที่ยั่งยืน การเพิ่มขึ้นของพื้นที่ป่าไม้ การลดก๊าซเรือนกระจกและด้านภาครัฐ อาทิ การให้บริการอย่างเพียงพอ มีประสิทธิภาพ ได้มาตรฐาน และใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสมเป็นธรรมและเสมอภาค

2.3.3 ความเหมาะสมแนวทางการพัฒนา วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาของแผนระดับ 3 ที่จะต้องครอบคลุมและสอดคล้องเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติในด้านต่างๆ และวิเคราะห์ความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาที่จะนำไปสู่การจัดทำแผนปฏิบัติการที่เป็นรูปธรรม

1.4 ความเชื่อมโยงและจัดลำดับความสำคัญของแผน

1.4.1 แผนเฉพาะด้านอื่นๆ ที่เชื่อมโยงกับการแผนที่เสนอ วิเคราะห์ความเชื่อมโยงแผนเฉพาะด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายแนวทางการพัฒนาเช่นเดียวกับแผนระดับ 3 เพื่อให้การดำเนินการมีความสอดคล้องและดำเนินการเป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งในด้านกลุ่มเป้าหมายและตัวชี้วัด หน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินงาน และการจัดสรรงบประมาณ

1.4.2 การจัดลำดับความสำคัญของแผน วิเคราะห์ความเหมาะสมของการจัดลำดับความสำคัญของแผนงาน โครงการ และมาตรการต่างๆ ในแต่ละแนวทางการพัฒนา ที่จะช่วยสนับสนุนเป้าหมายและตัวชี้วัดให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในแผน รวมทั้งพิจารณาถึงความยืดหยุ่นในการปรับเปลี่ยนแผนงาน โครงการ เพื่อให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ

ตามปัจจัยต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นและมีผลต่อแผนการพัฒนาประเทศ อาทิ สภาพปัญหา
ดำเนินงาน ศักยภาพ และความจำเป็นของประเทศในขณะนั้น ข้อตกลงระหว่างประเทศ
กฎหมาย กฎระเบียบ ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและนวัตกรรม ตลอดจนทิศทางและ
แนวโน้มของการพัฒนาประเทศในอนาคต

1.5

วิเคราะห์ทางเลือก ✓

วิเคราะห์ทางเลือกอื่นในการขับเคลื่อน/ดำเนินโครงการ/แผนงาน นอกจากทางเลือกหรือแผน/
โครงการที่เสนอมานี้ เพื่อใช้ประกอบการพิจารณา โดยการวิเคราะห์ทางเลือกต้องคำนึงถึงสภาพตลาด
และข้อจำกัดในการดำเนินงานตามแผน อาทิ การวิเคราะห์แนวโน้มความต้องการของตลาด
(Demand-Driven) การวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้บริโภคและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder)
ในการดำเนินโครงการ และมาตรการกีดกันทางการค้าในรูปแบบต่างๆ

1.6

กลไกขับเคลื่อนแผนและการกำหนดแรงจูงใจในการพัฒนาอย่างเหมาะสม ✓

วิเคราะห์ระบบและกลไกการบริหารจัดการจากแผนสู่การปฏิบัติ ซึ่งต้องมีความสอดคล้องและ
ครอบคลุมกับสภาพตลาด และต้องคำนึงถึงข้อจำกัดในการดำเนินงานตามแผน อาทิ วิเคราะห์
แนวโน้มความต้องการของตลาด (Demand-Driven) พฤติกรรมของผู้บริโภคและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
(Stakeholder) ในการดำเนินโครงการ มาตรการกีดกันทางการค้าในรูปแบบต่างๆ วิเคราะห์ว่า
ใครเป็นผู้ขับเคลื่อน (Player) แผน/โครงการที่เสนอและขับเคลื่อนด้วยแรงจูงใจ (Incentive
Structure) ไต ทั้งนี้ เงินทุนสนับสนุนจากภาครัฐ (Subsidy) ไม่ถือเป็นแรงจูงใจที่ยั่งยืนและอาจ
ไม่จำเป็นต้องใช้เงินงบประมาณจากภาครัฐ แต่ใช้แรงจูงใจในรูปแบบอื่นหรือให้เอกชนเข้าร่วม
ดำเนินการ เพื่อให้การขับเคลื่อนแผนระดับ 3 เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และนำไปสู่
การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

1.6.1 การขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติ วิเคราะห์ข้อเสนอแนวทางการขับเคลื่อนในการสร้าง
สภาพแวดล้อมที่จะเอื้อต่อการขับเคลื่อนแผนของภาคีการพัฒนาต่างๆ อาทิ แนวทางในการ
สร้างความรู้ความเข้าใจถึงเป้าหมายของแผนระดับ 3 เพื่อสร้างการรับรู้และให้ทุกภาคส่วน
เข้ามามีส่วนร่วมในการผลักดันแผนพัฒนา แนวทางที่จะส่งเสริมและผลักดันให้ภาคเอกชน
นำประเด็นการพัฒนาไปประกอบการจัดทำแผนการลงทุนทางธุรกิจ และแนวทางการสร้าง
แรงจูงใจที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

1.6.2 รูปแบบการพัฒนา วิเคราะห์รูปแบบการดำเนินงานตามแผนระดับ 3 ถึงลักษณะ
การทำงานแบบบูรณาการระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ทั้งในมิติเชิง
ยุทธศาสตร์ (Agenda Based) และมิติเชิงพื้นที่ (Area Based) ด้วยหลักความรับผิดชอบ
ต่อสังคม หรือหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้หน่วยงานต่างๆ หรือทุกภาคส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง
ใช้เป็นกรอบแนวทางการในการจัดทำแผนพัฒนา แผนดำเนินงาน และแผนธุรกิจ
ไปในทิศทางและเป้าหมายเดียวกัน

1.6.3 หน่วยงานขับเคลื่อนการพัฒนา วิเคราะห์ศักยภาพและความสามารถในการดำเนินงานของ
หน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนแผน รวมถึงการดำเนินงานของคณะหรือองค์กรรูปแบบ
ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนแผนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

อาทิ คณะกรรมการระดับชาติ คณะอนุกรรมการ และกองทุนส่งเสริมต่างๆ โดยวิเคราะห์ ทั้งในระดับนโยบาย (Policy) การกำกับดูแล (Regulator) การส่งเสริมสนับสนุน (Promoter) และการปฏิบัติการ (Operator)

1.7 การบริหารความเสี่ยงและปัจจัยแห่งความสำเร็จ

วิเคราะห์แผนบริหารความเสี่ยงเพื่อเสนอแนวทางเลือกอื่นภายใต้แนวทางและกลไกการบริหาร ความเสี่ยงที่เกิดจากบริบทการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยต่างๆ โดยเฉพาะแนวโน้มการพัฒนา เทคโนโลยีในอนาคตที่อาจส่งผลกระทบต่อการทำงานตามแผน เพื่อลดความเสียหายและ ผลกระทบของความเสี่ยงที่จะเกิดกับแผนงานโครงการ และสามารถปรับแผนดำเนินการ ได้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป โดยยังคงบรรลุเป้าหมายของแผนตามที่กำหนดไว้ และวิเคราะห์ปัจจัยที่จะมีผลต่อความสำเร็จในการพัฒนา และปัจจัยสนับสนุนและโอกาส ในการพัฒนา เพื่อให้การพัฒนาบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

1.8 การติดตามประเมินผล

วิเคราะห์แนวทางการจัดทำระบบการติดตามประเมินผล เพื่อรายงานผลความก้าวหน้า การดำเนินงาน และใช้ประกอบการพิจารณาทบทวนการปรับปรุงแผนระดับ 3 ต่อไป
